

§ 1 Förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:

Yrkandet (SD) om folkomröstning om det vilande grundlagsförslag som den 1 oktober antagits av riksdagen genom beslut om betänkande 2025/26:KU2 *Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende*.

Förste vice talmannen meddelade att prövningen av yrkandet skulle äga rum *tisdagen den 21 oktober kl. 13.00*.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 25 september justerades.

§ 3 Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade

att *Patrik Lundqvist* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet,

att *Joakim Sandell* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet,

att *Sofia Skönnbrink* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet och

att *Adrian Magnusson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Joakim Sandell* som ledamot i finansutskottet, *Sofia Skönnbrink* som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet, *Adrian Magnusson* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet, *Laila Naraghi* som suppleant i konstitutionsutskottet, *Patrik Lundqvist* och *Niklas Sigvardsson* som suppleanter i finansutskottet samt *Aida Birinxhiku* och *Karin Sundin* som suppleanter i miljö- och jordbruksutskottet.

ledamot i finansutskottet
Joakim Sandell (S)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Sofia Skönnbrink (S)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet
Adrian Magnusson (S)

suppleant i konstitutionsutskottet
Laila Naraghi (S)

suppleanter i finansutskottet
Patrik Lundqvist (S)
Niklas Sigvardsson (S)

suppleanter i miljö- och jordbruksutskottet
Aida Birinxhiku (S)
Karin Sundin (S)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2025/26:6 för torsdagen den 2 oktober från försvarsutskottet och
prot. 2025/26:3 för tisdagen den 14 oktober från trafikutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2025/26:58 Somalia

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:58 Somalia
av Anna Lasses (C)

Interpellationen kommer att besvaras 4 november 2025.

Skälet till dröjsmålet är inplanerade resor.

Stockholm den 15 oktober 2025

Utrikesdepartementet

Benjamin Dousa (M)

Enligt uppdrag

Karin Olofsdotter

Expeditionschef UD

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2025/26:FPM30 Framstegen mot att uppnå målen i förordningen om inrättandet av Ukrainafaciliteten COM(2025) 464 till utrikesutskottet

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:17 om handläggningstider för sjukpenning

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M):

Herr talman! Lena Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att korta handläggningstiderna för sjukpenning hos Försäkringskassan och hur jag avser att säkerställa att människor inte ska behöva skuldsätta sig för att klara vardagen när de är sjukskrivna.

När det gäller sjukpenning har handläggningstiderna hos Försäkringskassan minskat under senare år. Den genomsnittliga handläggningstiden var 28 dagar 2022, 26 dagar 2023, 25 dagar 2024 och 23 dagar under september 2025. Det finns förstås en variation i handläggningstid. Till exempel tar särskilt utredningskrävande fall längre tid, vilket innebär att en del försäkrade tyvärr kan behöva vänta längre på sin sjukpenning.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stärka Försäkringskassans kärnverksamhet och komma till rätta med de långa handläggningstiderna. I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1) fick Försäkringskassan ett tillskott till förvaltningsanslaget med 820 miljoner kronor. Regeringen aviserade även att anslaget bör öka med 801 miljoner kronor för 2026 och 726 miljoner kronor för 2027. Därutöver förstärktes myndigheten med medel i både vår- och höständringsbudgetarna för 2024 (prop. 2023/24:99 och prop. 2024/25:2). Detta är de största tillskotten till Försäkringskassan sedan 2010-talets början, vilket ger Försäkringskassan goda förutsättningar att med kraft arbeta för att minska handläggningstiderna och stärka servicen samt minska de felaktiga utbetalningarna och bidragsbrotten.

Regeringen har gett Försäkringskassan ett nytt mål i regleringsbrevet för 2025 att minska handläggningstider och ärendebalanser. Regeringen gav även Försäkringskassan i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att åstadkomma detta och för att säkerställa att tillgängligheten i telefonin är god och stabil.

För att socialförsäkringssystemet ska vara och uppfattas som trovärdigt krävs att ersättningar som betalas ut kommer rätt person till del i rätt tid. Människor som drabbas av sjukdom ska kunna lita på sjukförsäkringen och samhällets stöd. Utgångspunkten är att sjukförsäkringen ska ge trygghet till alla som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

De senaste årens lågkonjunktur har varit prövande, och många har oroat sig för sin ekonomi. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) en rad åtgärder för att stärka de svenska hushållen, till exempel sänkt elskatt och billigare mat genom tillfälligt sänkt matmoms.

Regeringens linje är tydlig: Handläggningstiderna hos Försäkringskassan ska minska, tillgängligheten ska öka och arbetet mot felaktiga utbetalningar ska stärkas. För att vi ska få det på det viset för jag en nära dialog med Försäkringskassans ledning för att följa utvecklingen i frågan.

Anf. 2 LENA JOHANSSON (S):

Herr talman! Tack till ministern för svaret!

Jag träffar många människor som påtalar det här med handläggningstiderna. Många är från min valkrets och från min hemkommun Västerås.

För många tar det betydligt längre tid än 23 dagar. Det finns ju människor som får vänta längre, som ministern påpekade, och det är företrädesvis de som har hört av sig.

Jag gick in på Försäkringskassans hemsida och hittade det här:

”Ibland kan det dröja innan du får ditt beslut. Om vi behöver göra en mer omfattande utredning av ditt ärende kan det ta lite längre tid.

Om det har gått mer än 6 månader sedan du ansökte om ersättning, så kan du skriva till oss och kräva att vi fattar ett beslut. Då måste vi fatta beslut inom 4 veckor.

När vi har all information kan vi fatta ett beslut i ditt ärende. Om vi inte har det, så fattar vi beslut om att det inte går att besluta i ditt ärende.”

Många som jag har träffat retar sig naturligtvis på de här förutsättningarna. Det är inte siffrorna som är det stora problemet, utan det är konsekvenserna av att vänta. Människor som pratar med mig berättar att de får sälja saker. De får ta lån från vänner och bekanta och i slutändan även sms-lån. Det här blir ett bekymmer på lång sikt för den här personen. Det är ju inte bara att man är sjuk och mår dåligt, utan man ska också hitta på andra lösningar. Det får alltså stora konsekvenser för människor.

Jag är glad över att regeringen nu har tillskjutit pengar. Problemet är att man under åren 2023 och 2024 minskade anslagen. Som jag uppfattar det blev man hos Försäkringskassan också av med en hel del personal som man sedan inte kunde återrekrytera. Detta kanske ministern vet mer om, i och med att ministern för dialog med Försäkringskassan.

Anf. 3 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack till ledamoten för den här interpellationen och för hennes anförande här i kammaren som jag till stora delar håller med om. Det är viktigt att utbetalningarna sker till rätt person, att det är rätt utbetalningar som sker och att de kommer i rätt tid – men det kan också finnas komplexa fall som gör att det drar ut på tiden.

I mitt inledningsanförande redogjorde jag för en rad åtgärder som vi har vidtagit för att korta handläggningstiderna. Det finns alltså inget självändamål i att det är 23 dagar i genomsnitt. Det ska också sägas att vissa är väldigt mycket kortare, givet att flera också är längre. Jag konstaterade ändå att den genomsnittliga handläggningstiden har minskat under den här mandatperioden. Det är väl ändå en bra fingervisning om att det går åt rätt håll.

Det är viktigt att människor ska kunna känna sig trygga med att det finns ett tryggt och säkert välfärdssystem att luta sig mot när det behövs. En förutsättning är att Försäkringskassans utbetalningar sker på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt och att man i samband med ansökan om sjukpenning utreder och bedömer rätten till ersättning för att säkerställa att

pengarna inte hamnar i orätta händer. Det är en gedigen bedömning som görs.

Jag vill påpeka att utredningen också minskar risken för framtida återkrav. Det ingår i Försäkringskassans uppdrag att säkerställa att det är lätt att göra rätt, att felaktiga utbetalningar i högsta grad undviks – inte minst för att minska risken för bidragsbrott – och att människor så fort som möjligt efter färdig utredning ska få ta del av pengarna.

Förutom att vi har skjutit till väldigt stora medel och att man nu rekryterar många fler har handläggningstiderna minskat under hela mandatperioden. Jag är också hoppfull i andra avseenden. Låt mig bara nämna att Försäkringskassan under 2024 har arbetat med sin digitala verksamhetsutveckling för att driftssäkra it-stöd på en modern teknisk plattform.

Sjukpenning är en av de förmåner som har varit föremål för utveckling och driftsättning i den nya plattformen. Myndigheten har bytt teknisk plattform just inom sjukpenningen. De förmåner som är föremål för den här modernare plattformen har också större möjligheter när det gäller att arbeta med kontinuerliga förbättringar av handläggningssystemen.

Det är ju så att det första beslutet handläggs manuellt. Det plattformsbbyte som genomfördes 2024 har ökat möjligheterna till maskinell handläggning i vissa delar av ärendet, och utvecklingen görs kontinuerligt. Det gör att det hela effektiviseras och kommer att kunna gå mycket snabbare.

Detta förutsätter dock att man har fyllt i alla uppgifter korrekt från början och att de finns där. Vi jobbar också med att inte minst mellan myndigheterna dela information så att den på ett lite enklare sätt kan finnas där redan från början. Detta förenklar för den enskilde genom att handläggningen går snabbare och att man minskar risken för att det blir en felaktig utbetalning som senare kommer att återkrävas. Det är ju också ett problem.

Anf. 4 LENA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tackar ministern.

Jag håller med när det gäller åtgärderna. Det är inga problem med det. Men om man lyssnar på vad som sägs inne på Försäkringskassan får man en lite annan variant av det hela.

Jag hittade en jättebra artikel i ST:s fackliga tidning Publikt där ST:s avdelningsordförande Thomas Åding uttalar sig. Han pratar om hur människor jobbar och sliter men att en ryckighet i anslagen har skapat stress. Jag skulle jättegärna vilja höra om ministern har någon kommentar till eller fundering kring detta.

Det är också intressant att höra verksamhetsområdeschefen Andreas Stjernberg berätta i samma artikel att de länge inte haft pengar till att rekrytera och att detta lett till höga balanser och att detta inte kommer som någon överraskning. Regeringen visste alltså om detta men prioriterade ändå ned anslagen både 2023 och 2024. Nu talar ministern om att 2025 kommer att bli bättre, att myndigheten får mer pengar och att rekrytering pågår. Det dröjer dock innan effekterna kommer, och just detta är kärnan i problemet.

Politiken kan ju vara kortsiktig, och resurser har skurits bort när trycket ökat. När man väl försöker rätta till detta är det de sjuka som får vänta – allrahelst de som har långa handläggningstider och inte snittar på de här 23 dagarna.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

Svar på
interpellationer

Jag tror inte att människor som väntar på sjukpenning bryr sig om vilken proposition anslagen ligger i. De vill ju bara ha sin ersättning för att kunna betala sin hyra, elräkning och mat.

Som jag uppfattar det har väl Försäkringskassan dessutom fått ett ytterligare uppdrag som handlar om CSN. Man ska fastställa SGI när det gäller CSN. Mellan april och september i år har 26 000 personer sökt. Det är klart att om man får nya uppdrag ska pengarna naturligtvis räcka till det också.

Jag är fortfarande orolig över dem som har långa handläggningstider. Har ministern någon kortsiktig lösning på den långa väntetiden för de människorna? För om man inte har några pengar och inte kan betala hyran eller elen spelar det ingen roll om matmomsen sänks.

Anf. 5 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag upplever att jag och interpellanten i många delar har en gemensam syn på hur läget är och hur viktigt det är att sjukförsäkringen fungerar samt att man i möjligaste mån ska hålla nere handläggningstiderna så mycket det bara går. Det är viktigt att samhället finns där när man blir sjuk så att man kan känna sig trygg med detta stöd.

När det gäller de långa handläggningstiderna för de mer komplicerade fallen, då man kanske inte har fyllt i alla uppgifter helt korrekt från början, är det fortfarande viktigt att man håller nere tiderna så mycket som möjligt och har en snabb återkoppling gällande komplettering. Det är också viktigt att vi jobbar framåt lutat när det gäller bidragsbrottsligheten. Just därför behöver de här utredningarna vara mycket gedigna, för det är komplexa upplägg när det handlar om organiserad brottslighet och inte minst gängkriminella som försöker tillskansa sig medel som man definitivt inte har rätt till. Medlen ska gå till dem som behöver det – till dem som har blivit sjuka och som ska känna att tryggheten finns där. Det är inte minst för legitimiteten för vårt välfärdssystem som sådant väldigt viktigt att detta görs på ett korrekt och riktigt sätt.

Just därför blir det liksom ett vågspel mellan åtgärder – att se till att det blir rätt och riktigt, att man ska få pengarna i tid och att det ska vara korrekta uppgifter – och att pengarna inte hamnar i kriminellas fickor. Samtidigt ska vi givetvis se till att de som är i behov av hjälp och stöd och har blivit sjuka ska få det.

Här jobbar vi på båda fronterna. Vi har, precis som interpellanten säger, gett Försäkringskassan fler uppdrag. Då har vi också skickat med ordentligt med pengar, för vi i den här regeringen finansierar till skillnad från tidigare regeringar våra prioriterade områden och våra reformer.

Precis som interpellanten har varit inne på flera gånger har vi ju lagt betydande resurstillskott på Försäkringskassan nu – både för innevarande år och för kommande år – vilket gör att man då har förutsättningar. Man har givetvis också förutsättningar att inte bara rekrytera många nya årsarbetare utan också arbeta på lång sikt.

I vårt regleringsbrev är de prioriterade områdena väldigt tydliga: Handläggningstiderna ska hållas nere, kvaliteten ska vara hög, man ska se till att rätt utbetalning sker till rätt person och man ska beivra bidragsbrottsligheten. Vår prioritering är alltså helt klar, och vi ser nu att handläggningstiderna har minskat under hela mandatperioden.

Det kan finnas perioder då handläggningstiderna sticker iväg därför att olika saker inträffar i vårt samhälle. Pandemin är ett exempel, men vi har

också sett andra delar som påverkar vissa förmåner och som gör att det blir en topp. Då gäller det att prioritera om, och det har vi sett hos Försäkringskassan. Man går in och jobbar övertid för att kapa köerna eller de långa handläggningstiderna. Där tycker jag att Försäkringskassan har jobbat mycket framtåtlutad och också har prioriterat i enlighet med de önskemål som har funnits – inte minst från dem som är sjuka och i behov av hjälp och stöd.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 6 LENA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag håller med ministern om att vi behöver se till att rätt människor får pengar, men jag tycker också att det är orimligt att vänta så länge som vissa människor faktiskt får göra. Det är orimligt. Jag vet inte hur de löser sin vardag och vilka konsekvenser det kan bli för den som är långtidssjukskriven.

Det är många som har hört av sig och påtalat det här, och jag tycker att det är en fråga som man måste hitta en lösning på. Det handlar nämligen ytterst om trygghet. Ministern var också inne lite grann på detta med ett samhälle som fungerar när människor inte gör det. Om man blir sjuk måste samhället funka.

Regeringen säger att handläggningstiderna ska minska, och uppenbarligen har snitttiderna gjort det även om jag skulle säga att handläggningstiderna för de speciella ärendena är ohemult långa. Men man måste ju hitta lösningar på problemet. Om det nu är långa handläggningstider, vad gör vi med människors vardag och deras ekonomi? Man kanske behöver göra någon form av konsekvensanalys och titta på hur många det handlar om, hur långa handläggningstiderna är och om det finns andra stöd och möjligheter under den tiden.

Människor är inte siffror i ett Excelark. Det vet jag att inte heller ministern tycker; det är inte det jag menar. Men det borde finnas möjlighet att hjälpa de här människorna på något sätt, och jag hoppas att ministern och jag tycker lika där.

Anf. 7 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag riktar återigen ett stort tack till ledamoten för en väldigt bra debatt och diskussion. Jag tycker att vi har en stor samsyn kring de här viktiga frågorna.

Precis som ledamoten säger ska sjukförsäkringen finnas där för dem som verkligen behöver den. Den ska kännas trygg och säker, och man ska kunna få ersättning i rätt tid när man behöver den. Vi behöver dock också se till att täppa till hålen och rensa ut de kriminella aktörer och den organiserade brottslighet som tyvärr har tagit sig in i våra socialförsäkringar. Våra gemensamma skattepengar ska inte hamna i de kriminellas fickor.

Den senaste tiden har vi gett stora, kraftfulla resurstillskott till Försäkringskassan, herr talman, just för att den ska kunna hålla nere handläggningstiderna och ordna med ärendebalansen. Det har resulterat i nyanställningar och i en digital omställning som kommer att göra det lätt att göra rätt. Det har också resulterat i att vi kan hitta dem som vill tillskansa sig våra medel på ett felaktigt sätt. Sjukförsäkringen ska dock finnas till på ett tryggt och säkert sätt för dem som är sjuka och i behov av den.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:37 om imamer med extrema åsikter

Anf. 8 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Åhörare! Richard Jomshof har frågat mig om jag avser att ta några generella initiativ med anledning av det inträffade där en imam i Kristianstad redogjorde för när män enligt honom har rätt att slå sina fruar.

Det som har framkommit i medierna är djupt oroande. Uttalandet är inte bara ett uttryck för en föreställning om att mäns våld mot kvinnor kan rättfärdigas; det är också ett exempel på en misogyn och patriarkal världsbild som är präglad av hedersnormer. Detta står i direkt strid med de värden som det svenska samhället vilar på.

Sverige är en rättsstat där grundläggande fri- och rättigheter, såsom yttrandefrihet och religionsfrihet, är skyddade i grundlagen. Samtidigt har regeringen ett ansvar att säkerställa att personer som vistas i Sverige inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Regeringen ser mycket allvarligt på att individer som befinner sig i Sverige uttrycker åsikter som uppmuntrar till våld eller annan brottslighet. Sådana yttranden strider mot våra grundläggande värderingar. Varje åtgärd som vidtas mot dessa individer måste samtidigt vara rättssäker, stå i proportion till det enskilda fallet och ske inom ramen för gällande rätt.

Långt innan den uppmärksammade händelsen i Kristianstad påbörjade regeringen en omfattande omläggning av migrationspolitiken. En hållbar migrationspolitik kräver att större vikt fästs vid utlänningsars levnadssätt. Bland annat i detta syfte tillsatte regeringen Vandelsutredningen. Utredningen föreslår att godandel återinförs som krav i utlänningslagen. Att leva hederligt och skötsamt ska vara en förutsättning för att få stanna i Sverige. Respekt för svenska värderingar kommer alltså att ha större betydelse framöver om man vill bosätta sig i Sverige. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet.

För att ytterligare stärka förtroendet för migrationspolitiken och förbättra förutsättningarna för integration har regeringen initierat förändringar i regelverket för svenskt medborgarskap. I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen att medel avsätts för att möjliggöra skärpta krav för svenskt medborgarskap. Förslagen omfattar bland annat krav på självförsörjning, längre hemvistid samt kunskapskrav.

I ett betänkande från 2023 års fri- och rättighetskommitté föreslås bland annat att det bör införas en möjlighet att meddela föreskrifter om att svenskt medborgarskap i vissa fall ska fråntas den med dubbla medborgarskap. Förslagen har remitterats, och arbete med propositionen pågår nu i Regeringskansliet.

Anf. 9 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Vi kunde som sagt nyligen ta del av mediernas rapportering om hur en imam under en predikan tydligt redogjorde för när en man enligt islam har rätt att slå sin hustru. Många har med rätta reagerat starkt på de här uppgifterna. Som jag skrev i min interpellation sa bland annat socialminister Jakob Forssmed att predikan var förfärlig och helt oacceptabel.

Migrationsminister Johan Forssell har själv sagt att det handlar om en avskyvärd hederskultur och att det inte har någon som helst plats i Sverige. Jag instämmer naturligtvis. I det svar på min interpellation som vi precis fick höra, och som jag vill tacka för, säger migrationsministern dessutom att uttalandet är ett exempel på en misogyn och patriarkal världsbild och att det står i strid med de värden som det svenska samhället vilar på.

Jag menar dock att problemet är att de här åsikterna i själva verket representerar huvudfåran i islam, inte någon extrem tolkning eller udda avvikelse. När man läser Koranen framgår det tydligt att män enligt islam är överlägsna och mer värda än kvinnor, vilka i huvudsak är degraderade till ägodelar som män förvaltar. Anledningen till den här skillnaden var till och med profeten Muhammed själv inne på, om man ska tro källorna, nämligen att kvinnor brister i såväl intelligens som religiös tro.

Koranen är alltså mycket tydlig med att en man har rätt att tillrättavisa sin fru med våld när hon är upprorisk och inte lyder sin man, som det står. Det är väldigt tydligt.

Imamen beskrev i detalj hur detta ska gå till. Först kommer en varning, sedan sexuellt undvikande och sist slag. Det här är taget direkt ur Koranen, alltså islams heliga bok. Det finns suror som tydligt beskriver detta. Profeten Muhammed var själv tydlig med att kvinnoaga faktiskt är tillåtet.

Herr talman! Jag vill med bestämdhet hävda att det här inte är någon nyhet. Det finns en lång rad exempel på händelser genom åren där vi har kunnat se prov på den här sortens värderingar och åsikter från imamer och andra muslimska företrädare. För 13 år sedan sändes ett avsnitt av *Uppdrag granskning* i SVT där man kunde avslöja att muslimska ledare i moskéer sa en sak utåt – att kvinnor och män har lika värde och så vidare – medan de i dolda inspelningar uppmuntrade kvinnor till någon sorts total underkastelse. Migrationsministerns eget parti, Moderaterna, har haft en islamistisk riksdagsledamot som i en intervju år 2006 sa att Koranen är mycket tydlig med att det är mannen som bestämmer i familjen samt att en man har rätt att slå sin hustru. Fyra år senare, 2010, blev han invald i riksdagen för Moderaterna.

Det här kan alltså inte vara en nyhet. Det är inte något nytt, utan det är något som förekommer hela tiden och som vi har sett många exempel på genom åren.

Förstå mig rätt: Jag tycker att det är jättebra att Forssmed, migrationsministern och många andra reagerar skarpt på dessa uttalanden. Det jag vill ha sagt är följande: Om det nu är så att detta är taget direkt ur Koranen, och om det är förfärligt, avskyvärt och oacceptabelt samt ett exempel på en misogyn och patriarkal världsbild som står i direkt strid med de värden som vårt samhälle vilar på, anser jag att den enda rimliga slutsatsen är att det också gäller islam och inte bara den enskilde imamen, som endast har förmedlat det budskap som Koranen torgför och som vi kan läsa om där. Eller har jag missförstått någonting?

Anf. 10 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Tack, Richard Jomshof, för interpellationen!

Det är naturligtvis ingen nyhet att det finns avskyvärd hederskultur i Sverige. Det har det funnits i många år, och vi har sett löpande rapportering om det. Det allvarligaste är dock kanske inte det som man rapporterar om utan snarare det som det inte rapporteras om. Väldigt många skolbänkar

har gapat tomma i skolor här i Stockholm och runt om i landet efter sommarlovet. Väldigt många kvinnor och flickor lever i den här typen av miljöer. Det blir aldrig några stora tidningsrubriker om det, men vi vet att det finns olika skattningar som pekar på att tusentals – kanske tiotusentals – personer lever i den här typen av på många sätt avskyvärd hederskultur. Den har egentligen mer gemensamt med rent ut sagt medeltida värderingar än med hur vi vill att Sverige ska vara 2025.

Det innebär naturligtvis inte att alla upprätthåller dessa hedersnormer; det tycker jag är viktigt att påpeka. Detta gäller inte alla människor som har invandrat till Sverige eller för den delen ens alla som är muslimer. Religionsfriheten är ju inskriven i vår grundlag, och jag skulle säga att detta är en väldigt viktig svensk värdering. Det finns många som tycker att detta är precis lika avskyvärt som jag själv och, tror jag, Richard Jomshof tycker.

Med det sagt är problemet väldigt utbrett. Det viktiga är naturligtvis inte vad man säger om detta – att man fördömer det – utan vad man gör.

Från regeringens sida agerar vi nu på flera fronter för att vara glasklara med vad som förväntas när man kommer till Sverige. Ett exempel är att regeringen nu inför krav på att den som ska bli medborgare i vårt på många sätt fantastiska land inte bara ska genomföra ett prov i svenska språket utan också ska genomföra ett samhällskunskapsprov där det tydligt och klart framgår vilka förväntningar vi har när man kommer till vårt land. Vi ska komma ihåg att flera av dessa saker inte bara handlar om värderingar utan även är brottsliga. Har man begått brott kommer det snart att bli väldigt mycket svårare att över huvud taget bli medborgare i Sverige.

Vi nöjer oss inte med detta. Med den vandelsutredning som jag pekade på i mitt svar öppnar vi en ny möjlighet att säga till personer som har kommit till Sverige efter vår omläggning av migrationspolitiken – dessutom med ett tillfälligt uppehållstillstånd, om de är gäster i landet och inte har blivit medborgare – att Sverige inte är landet för dem om de lever på ett sätt som inte är förenligt med skötsamhet. Då ska de inte vara i Sverige. Då ska de utvisas. Den typen av möjlighet finns inte i dag, utan vi öppnar en ny dörr.

Om man till exempel sprider extremism, skadar Sverige eller säger saker som får allvarliga konsekvenser för den allmänna ordningen eller säkerheten i landet kommer man med denna vandelslagstiftning att kunna bli utvisad. Det innebär en helt ny möjlighet som saknas i dag.

Till detta kommer andra typer av satsningar, inte minst för att hjälpa de många kvinnor och flickor som i dag befinner sig i den här miljön och ge dem det stöd som de inte alltid har fått men som de måste få.

Vi agerar väldigt brett mot detta från regeringens sida. Sedan är det alltid upp till rättsvårdande myndigheter att avgöra om det har begåtts ett brott eller inte – som Richard Jomshof känner till är det inte upp till mig att avgöra det.

Vi får se var detta landar, men från regeringens sida ser vi inte bara väldigt allvarligt på avskyvärd hederskultur, utan vi agerar också mot den.

Herr talman! Jag håller naturligtvis med migrationsministern; det är klart att man inte kan dra alla människor över en kam. Man kan definitivt inte dra alla muslimer över en kam. Jag hävdar dock att vi faktiskt kan och bör vara väldigt tydliga när vi pratar om islam.

Koranen är inte bara kvinnofientlig. Det står klart och tydligt i Koranen hur den ser på oss icke-muslimer. Vi är undermänniskor och villebråd. Vi pekats ut som fiender till muslimerna. Det står skrivet att vi är de uslaste av alla människor. Samtidigt som man förbannar och fördömer oss har Allah, genom Koranen, beordrat hela det muslimska samfundet – alltså alla muslimer – att förfölja och förtrycka icke-muslimer, föra krig mot oss, injaga skräck i våra hjärtan och döda oss. Även det står i Koranen. Målet är att islamisera hela världen.

Detta är islam; det finns många exempel på det. Det handlar inte om islamism eller om någon extrem tolkning, utan det handlar om islam.

En intressant sak med Koranen är att den, till skillnad från Bibeln, anses vara gudomlig. Den anses vara en bok som är förmedlad från Allah till Muhammed via ärkeängeln Gabriel. Den anses också vara felfri – den gäller alltid. Med den sortens värderingar i en religiös bok är det inte konstigt att det smittar av sig på väldigt många människor, oavsett om vi pratar om imamer eller om andra muslimska företrädare.

Det har funnits många sådana exempel genom åren, inte bara imamen i Kristianstad. Förra året var ett år med väldigt många sådana exempel. Låt mig nämna några.

I mars månad slog insatsstyrkan och Säpo till mot en islamisk föreningslokal i Tyresö, där man grep tre unga män. Senare greps också en fjärde man, som var imamen i föreningslokalen. Dessa personer hade kopplingar till Islamiska staten. Det fanns en massa inspelningar där man kunde höra dem prata om jihad mot icke-muslimer. Man kunde också höra hur de pratade om att de ville attackera synagogor. Planen var att döda så många som möjligt, även barn och – i det här fallet – inte minst judar.

Samtidigt kunde vi läsa om en annan imam – i Malmö – som dömts för hets mot folkgrupp för att han kallat judar för apors och svins avkomlingar under en predikan. Samma imam hade dessutom, utöver att han spridit hat och antisemitism, spridit desinformation om Sverige och det svenska samhället.

Det finns många sådana exempel. Ett tredje exempel som jag vill ta upp, från Malmö, är jätteintressant. Det gäller en imam som under lång tid har lyfts fram som ett föredöme för muslimerna i Malmö. Han grundade något som heter Islamakademin och var ofta föreläsare. Han kallade en rapport om hedersförtryck i förskolor i Malmö stad äcklig. När det avslöjades att det finns anställda i Malmö kommun som har i uppgift att opinionsbilda mot det här – alltså att jobba mot hedersproblematiken – menade han att det är islamofobiskt och rasistiskt.

Här i Stockholm har vi inte minst moskén på Södermalm. Imamen där har bland annat sagt att han är stolt över att han är inspirerad av Muslimska brödraskapet, som är en organisation som är terrorklassad i många länder.

Detta är alltså inget nytt. Det har förekommit länge, och det förekommer i väldigt många moskéer. Det är tyvärr förhållandevis vanligt bland muslimer i Sverige.

Det här skaver, menar jag. Om nu regeringen, som migrationsministern sa och som jag hoppas och tror, ser mycket allvarligt på till exempel att människor som befinner sig i Sverige har åsikter som uppmuntrar till våld eller annan brottslighet eller åsikter som står i strid med våra värderingar, hur kan det då komma sig att man låter dem verka? Man låter dem ju verka och stanna i Sverige. Dessutom uppmuntrar och stöder man deras verksamhet med skattemedel.

Anf. 12 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Vi agerar mot den avskyvärda hederskulturen. Det enkla skälet till att vi inte agerar med någon ny lagstiftning i just detta enskilda fall är att vi redan har ny lagstiftning på gång. Det är också en del av Tidöavtalet att göra denna typ av förändringar. I tre års tid har vi jobbat intensivt med att förändra regelverket, ett regelverk som jag som migrationsminister ansvarar för.

Som jag sa handlar det till exempel om vem som ska kunna bli svensk medborgare. Här har kraven under alldeles för lång tid varit alltför lågt ställda. När man är svensk medborgare är man det. Men vi vill fylla medborgarskapet med ett tydligare innehåll så att det betyder något. Det har fram till nu varit helt omöjligt att utvisa en person, och därför måste vi vara noga med att ställa krav så att ingen person som inte ska vara medborgare i vårt land beviljas medborgarskap. Detta gör vi på flera sätt. Bland annat ska man genomföra ett samhällskunskapsprov.

Tiden man ska ha varit i Sverige har också varit väldigt kort, inte bara rent sakligt utan också i en jämförelse. Detta försvårar möjligheten att kunna ta reda på om personen efterlever svensk lagstiftning eller vill upprätthålla ett avskyvärt hedersförtryck i en hederskultur. Vi kommer därför att öka den så kallade hemvisttiden till minst åtta år.

Migrationsverket har också fått i uppdrag av mig att förstärka säkerhetsperspektivet inom den rådande lagstiftningen. Det handlar om att skärpa det och säkerställa att personer verkligen är dem som de utger sig för att vara och inte hyser för Sverige felaktiga åsikter.

Jag ser också fram emot vandelslagstiftningen. Jag har fått utredningen, den har varit ute på remiss och vi arbetar just nu med lagstiftningsprodukten, som är planerad att träda i kraft nästa år. Med den öppnas en helt ny möjlighet att ur Sverige utvisa personer som har skadliga värderingar som får skadliga konsekvenser för vårt land.

Jag kan fortsätta på punkt efter punkt. Vi agerar kraftfullt och har så gjort sedan dag ett.

Jag kan fördöma alla de exempel som nämns här. Men jag vill också påpeka något som inte har lyfts fram, nämligen att många muslimer har reagerat och tagit avstånd från det avskyvärda denna imam sa. Det är värt att understryka.

Med de förändringar vi nu genomför kommer det att bli väldigt mycket svårare att vara i Sverige om man hyser denna typ av kvinnofientliga värderingar och upprätthåller den avskyvärda hederskulturen. Låt mig också påpeka att det inte bara handlar om värderingar utan om något som i flera fall också är rent brottsligt. Det är ett brott att hålla på så här, och vi har sett ett antal domar på det.

I maj i år presenterade också Utredningen om förstärkta åtgärder mot hedersrelaterat våld och förtryck sitt betänkande, och beredningen av detta betänkande pågår i Regeringskansliet.

Vi agerar alltså och jobbar väldigt mycket för detta. Är det tillräckligt? Jag utesluter inte att vi behöver göra ännu mer. Men vi agerar, inte bara på Justitiedepartementet utan brett i regeringen.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 13 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag håller med migrationsministern. Sverigedemokraterna och regeringen gör jättemycket bra tillsammans. Vi har ett otroligt bra samarbete. Trots att vi inte är överens i alla frågor gör vi mycket tillsammans och levererar mycket politik ihop.

Här utgick jag dock från hur migrationsministern, socialministern och andra har uttryckt sig om det imamen sa. Min poäng under denna interpellationsdebatt är att visa att det inte handlar om en enskild imam utan om värderingar som genomsyrar islam och som finns i Koranen. Slutsatsen måste då bli att problemet inte är den enskilde imamen. Det enda han gör är att läsa ur Koranen och förmedla det som islam säger. Då måste vi landa i slutsatsen att problemet är islam. Detta är min poäng, och här tycker jag att ni i regeringen brister. Ni gör verkligen jättemycket bra, och jag är jätteglad att vi har Johan Forssell som migrationsminister – det står jag för. Men man kan göra så mycket mer. Om vi på fullt allvar vill bekämpa denna typ av värderingar måste vi göra mer. Vi måste se till att den sortens människor inte finns i Sverige, och förhoppningsvis kan vi landa i en lagstiftning som säkerställer att det blir så.

Det finns dock andra problem. I Sverige poppar det som svampar ur jorden och med regeringspartiernas goda vilja upp moskéer där kvinnor särbehandlas och tvingas gå genom separata ingångar. Att man låter detta ske tycker jag är ett problem, och det är därför jag står här i dag.

Och hur kan man ge skattepengar till dessa grupper? Senast i går kunde vi i Kvartal läsa om flera islamiska shiasamfund som fortsatt får skattepengar av staten trots att Säpo pekar ut dem som säkerhetsrisker för Sverige eftersom de springer den iranska säkerhetstjänstens ärenden.

Anf. 14 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! I Sverige har vi ett individuellt straffansvar. Man ansvarar alltså för sina gärningar. Som jag sa har det varit flera rättsprocesser, och de pågår hela tiden.

Jag återkommer till min grundläggande poäng att problemet inte bara är de fall som uppmärksammas i medierna, vilka givetvis är avskräckande, utan problemet är tyvärr mycket större än så i en kultur som fortsätter att upprätthållas medan vi står här i kammaren. Det är väldigt många flickor och kvinnor som lider allvarligt i hederskulturen – även män, om än inte i lika stor utsträckning.

Med detta sagt: Vi är inte på något sätt naiva, utan vi ser att dessa miljöer är djupt skadliga för hela Sverige. Det handlar inte längre om bara storstäderna, utan det är utbrett i hela det svenska samhället. Vi är på tårna för att försöka motverka detta, och jag utesluter inte att vi behöver göra ännu mycket mer.

Det jag ansvarar för som migrationsminister är den lagstiftning jag har redogjort för, och låt mig upprepa att med den vandelslagstiftning som jag hoppas snart ska träda i kraft kommer en helt ny dörr att öppnas för att ur Sverige kunna utvisa personer som inte lever på ett skötsamt sätt och som hyser värderingar och säger saker som får allvarliga konsekvenser för svensk ordning och säkerhet. Har man ett tillfälligt uppehållstillstånd är man gäst i Sverige, och då är det rimligt att ställa krav på skötsamhet – något vi inte kan göra i dag.

Det handlar också om det svenska medborgarskapet. Nu skärps äntligen kraven så att personer som hyser skadliga värderingar och uppfattningar och inte vill vara en del av vår samhällsgemenskap inte heller kan bli svenska medborgare.

Tack, Richard Jomshof, för interpellationen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2025/26:40 om skydd för det skogsfinska kultur- och odlingslandskapet

Anf. 15 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Runar Filper har frågat mig om jag och regeringen avser att uppmuntra länsstyrelser och kommuner att bilda fler kulturresevat för att skydda de sammanhängande skogsfinska bosättnings- och odlingsmiljöerna ute i landet som har svagt eller inget skydd.

Det är viktigt för regeringen att det finns förutsättningar att bevara, använda och utveckla en mångfald av kulturmiljöer. Bidragsgivningen på området är en viktig del i detta. I syfte att skapa bättre förutsättningar för vård och utveckling av kulturmiljöer har regeringen stärkt anslaget för kulturmiljövård med 30 miljoner kronor under perioden 2024–2026.

Regeringen har i vårandringsbudgeten för 2025 stärkt länsstyrelsernas möjligheter att genomföra insatser inom ramen för arbetet med kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer, till exempel inom byggnadsvård, landskapsvård och kulturmiljön i övrigt. För detta arbete tillfördes länsstyrelsen 16 miljoner kronor under innevarande år.

Även lagstiftningen är en viktig del i bevarandet av kulturmiljöer. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har ett särskilt ansvar för kulturmiljön. Riksantikvarieämbetet ansvarar för utpekande av riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalken. Det finns exempel på finnbosättningsområden som är utpekade som riksintressen, till exempel det öppna odlingslandskapet vid Skålsjön i Gävleborgs län.

Miljöbalken möjliggör även för en länsstyrelse eller en kommun att förklara ett mark- eller vattenområde som kulturresevat i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap, till exempel kulturresevatet Juhola finngård.

När det gäller att fatta beslut om vilka enskilda kulturmiljöer som ska omfattas av skyddsåtgärder har regeringen delegerat till myndigheterna att göra dessa bedömningar.

Regeringen följer både myndigheternas arbete och frågan om att värdefulla kulturmiljöer ska få rätt förutsättningar för att kunna bevaras för framtida generationer.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

Anf. 16 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret.

Länsstyrelsen och kommunerna kan enligt miljöbalken besluta att särskilt värdefulla kulturlandskap ska skyddas som kulturresevat. Syftet med reservaten är att kunna vårda och bevara värdefulla kulturpräglade landskap.

Utgångspunkten är att staten via länsstyrelsen ansvarar för att samordna finansieringen av skötseln i statligt beslutade kulturresevat medan kommunen normalt ansvarar för finansieringen av skötseln i kommunalt beslutade resevat.

Det finns i dagsläget inga särskilda statliga anslag för skötsel av kulturresevat, utan merparten av all skötsel bekostas via kulturmiljöanslaget, som ministern har redogjort för här. Satsningar på kulturresevaten ställs mot andra angelägna insatser inom kulturmiljövården. Förvaltaren, markägaren eller huvudmannen kan dock skaffa alternativ finansiering till skötseln utöver kulturmiljöanslaget. Det kan röra sig om olika bidrag, stöd inom EU:s landsbygdsprogram, ideellt arbete, vilket är mycket vanligt, eller andra former av bidrag.

Kulturlandskapet i framför allt norra och västra Värmland bestod av många finngårdar efter att den finska folkomflyttningen från framför allt Savolax och Tavastland påbörjades i slutet av 1500-talet.

Tre karaktärsbyggnader är utmärkande för en finngård: rökstuga, ria och bastu. Dessa är en viktig del av Värmlands kulturarv och därför viktiga att bevara tillsammans med den brukade marken i anslutning till finngården.

Skogsfinnarnas storskaliga svedjebruk och odlingen av svedjeråg var något nytt och innebar en möjlighet att använda ren skogsmark för odling. För ändamålet valdes ett granskogsområde ut, gärna i en sydslutning. Grannen trivs på näringsrik mark, och det var därför den bästa marken till svedjebruk.

Tidigt på våren fälldes träden, och fallet fick sedan torka i ett eller två år. Det tredje året brändes svedjan, och när askan svalnat något såddes svedjerågen glest över det brända området. Ett rågkorn under en näversko var ett bra mått.

Redan samma sommar växte små rågtuvor upp. Plantorna övervintrade till året därpå, då de växte med kanske 30–40 strån i varje tuva. De kunde bli närmare två meter höga. På sensommaren eller tidig höst skördades rågen. Goda år kunde dessa svedjor ge upp till hundrafaldig avkastning, det vill säga 1 liter utsäde kunde ge 100 liter skörd. Detta kan jämföras med vanliga kornåkrar i finnskogen, som gav kanske fyrfaldig skörd. Även om svedjeskörden slog fel vissa år kan man förstå att det var en viktig odlingsmetod för skogsfinnarna.

Nackdelen med svedjebruket var att man bara fick en eller två skördar på samma ställe. Svedjebruk krävde därför tillgång till stora markarealer eftersom det tog många år innan området kunde svedjas igen. De igenväxande svedjorna kunde dock användas som betesmark och för höskörd till vinterfoder åt kreaturen.

*Svar på
interpellationer*

Många av de kvarvarande finngårdarna har fortfarande intakta byggnader och ursprunglig inägomark som sköts genom årlig slåtterhävd, så kallad lieslätter, och betande djur. Det är dessa som bör bli eller ombildas till kulturresevat i första hand. Takten för bildande av kulturresevat har trots allt avstannat betänkligt jämfört med hur det var tänkt när man beslutade om den formen år 2000.

Anf. 17 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! I grund och botten tror jag att vi är överens om att våra kulturhistoriskt viktiga miljöer i Sverige är värda att skydda. De behöver skyddas genom aktiv förvaltning, och detta ska möjliggöras på olika sätt via bidragsgivning och olika typer av skyddsregleringar.

I dag har vi en förvaltningsmodell som fungerar relativt bra och som jag kan konstatera har varit rätt lyckosam, givet Sveriges storlek. Det finns en flora av skyddsmekanismer som myndigheterna kan tillämpa på olika områden, och jag tror att de utifrån sin lokalkännedom och expertkunskap bäst kan göra bedömningar av vad som är extra skyddsvårt.

Detta är alldeles uppenbart en fråga som jag tror att vi alla värnar. Jag är glad att frågan om våra kulturmiljöer står högre upp på agendan nu än tidigare och att vi har ett aktivt arbete, inte minst från våra myndigheter, för att värna våra kulturhistoriskt viktiga miljöer.

Jag tror dock på modellen. Det är en god förvaltningsmodell som vi behöver värna. Regeringen har valt en modell där man låter myndigheterna, som trots allt finns närmast dessa miljöer, avgöra vad som ska skyddas och hur, på absolut bästa sätt.

Anf. 18 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar återigen kulturministern för svaret.

Huvudsakliga finnbosättningar och finnmarker finns inte bara i Värmland utan också, framför allt, i Dalarna, Gävleborg och delar av Väster-norrlands län. Dessa områden är redan i flera fall naturresevat, som i egentlig mening har samma skydd som kulturresevat, som förvaltas för att bevara byggnadsbestånd, slåtterängar samt växt- och djurliv och för att deras inägomarker ska brukas genom årlig hävd, så kallad lieslätter.

Det finns många platser som rymmer denna historiska kulturmiljö men som har svagt eller inget skydd genom kulturmiljölagen. Det kan nämnas att det endast finns ett skogsfinskt kulturresevat i hela landet, och det är värmländska Juhola finngård, som ministern nämnde, med gårdsbyggnader samt tillhörande mark bestående av åker, äng och skog, sammanlagt 46 hektar stort.

Beteckningen kulturresevat ska användas när kulturmiljön är det huvudsakliga skälet för att ett område ska skyddas. Skyddsformen ska ses som ett komplement till bestämmelserna om naturresevat och till kulturmiljölagens regler. Så säger Riksantikvarieämbetet.

Kulturmiljön innefattar förutom ängsmarken även finngården med dess tidigare beskrivna byggnadsbestånd. Det första kulturresevatet bildades år 2000, och det konstaterades att behovet av nya kulturresevatsbildningar var påtagligt. Takten i bildandet har dock bromsats upp, som jag sa.

Antalet naturresevat uppgår i dag till fler än 4 000, och nya resevat tillkommer i snabb takt. Samtidigt finns det endast 49 kulturresevat i Sverige, varav 37 har beslutats av länsstyrelser och 12 av kommuner. Takten

har som sagt stannat av betänkligt, och jag tror inte att det har bildats något kulturresevat sedan 2017. Jag tycker att det vore mycket värt om regeringen, som har gjort så mycket bra, kunde upplysa och informera länsstyrelserna om situationen.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 19 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! När det kommer till länsstyrelsen vill jag passa på att återigen lyfta det vi gör innevarande år. Det handlar om de 16 miljoner som regeringen har skjutit till så att länsstyrelserna under året ska ha möjlighet att anställa.

Det handlar om att anställa både nyutexaminerade och arbetslösa personer för att arbeta med kulturhistoriskt viktiga miljöer. Det kan vara byggnader, men det kan också vara miljöer. Det kan handla om byggnadsvård eller landskapsvård men också om kulturmiljön i övrigt inom ramen för det löpande arbete som länsstyrelsen utför.

Detta är ett arbete som pågår, och regeringen avser att följa upp det för att se hur det fungerar. Jag kan bara säga att vi får oerhört positiva preliminära signaler om att arbetet redan har gjort stor skillnad för länsstyrelsernas kulturmiljövårdande arbete. Det är naturligtvis positivt, inte bara på grund av att man kan få människor i sysselsättning på detta vis utan också för att sysselsättningen blir så pass meningsfull eftersom den handlar om att ta hand om vårt gemensamma arv.

Det här är ett sätt att stärka länsstyrelserna i deras arbete med våra viktiga kulturmiljöer, som vi alla har ett ansvar för att vårda för eftervärlden.

Anf. 20 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag är helt införstådd med ministrarnas och regeringens hållning i mitt spörsmål. Jag vet att vi är överens i stora drag. Men jag hoppas och tror ändå att man i upplysningssyfte kan påminna myndigheter och länsstyrelser om att takten på bildandet av kulturresevat har stannat av betänkligt jämfört med vad intentionen var från början, då man konstaterade att behovet av nya kulturresevatbildningar var påtagligt. Det har som sagts inte bildats några kulturresevat över huvud taget på sistone. Detta var egentligen min strävan med debatten.

Jag vet att vi är överens. Jag vet att regeringen har gjort oerhört mycket bra, och jag är tacksam för det.

Anf. 21 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka ledamoten för interpellationen. Det här är en viktig fråga, och jag delar engagemanget för bevarandet av våra kulturhistoriskt viktiga miljöer i Sverige.

De skogsfinska kultur- och odlingslandskapen är inte på något sätt undantagna från detta engagemang, utan det finns alldeles tydligt hos oss bägge två. Som jag har nämnt tidigare tror jag dock inte att jag som kulturminister ska lägga mig i vilka typer av miljöer som ska omfattas av olika typer av skydd. Det är också därför regeringen har bedömt att det är bättre att frågan ligger hos myndigheterna. Men engagemanget – det har vi!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2025/26:49 om Finnskogen som världsarv

Anf. 22 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Runar Filper har frågat mig om jag ser värdet i och möjligheten med att föra fram Värmlands finnskog som ett nytt världsarv enligt Unescos världsarvskonvention och om jag avser att vidta några åtgärder utifrån min syn på frågan.

Arbetet med världsarven omfattar många aktörer. Det är Riksantikvarieämbetet som har det övergripande ansvaret för tillämpningen i Sverige av Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv och för samordning av det nationella världsarvsarbetet. Naturvårdsverket har ansvaret för de världsarv som är naturarv. På regional nivå ansvarar bland annat länsstyrelserna för frågor om kultur- och naturmiljö, vilket också kan omfatta världsarv. Världsarven ägs och förvaltas av både privata och offentliga aktörer.

Självva grunden för Sveriges arbete med världsarven under perioden 2020–2030 utgörs av den nationella världsarvsstrategin. Den har tagits fram av Riksantikvarieämbetet på regeringens uppdrag och i samarbete med berörda myndigheter, kommuner och olika aktörer i världsarvsarbetet. Strategin innehåller bland annat en vision och övergripande mål för världsarvsarbetets aktörer, tydliggörande av ansvar och roller samt utvecklingsområden.

Av strategin framgår att Sverige ska vara restriktivt med att nominera fler världsarv. Det är klokt. En världsarvsutnämning är naturligtvis väldigt hedersam men kommer också med ett stort ansvar och krav på förvaltning och finansiering. Det är ytterst Sveriges regering som är ansvarig inför Unesco när det gäller förvaltningen av världsarven, trots att ägandeskapet för världsarven kan se olika ut. Regeringens restriktivitet är därför befo gad.

Det är dessutom så att det i Riksantikvarieämbetets övergripande ansvar för tillämpningen av Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv ingår att lämna förslag på nya världsarv för regeringen att nominera till Unesco. Något sådant förslag från Riksantikvarieämbetet finns inte när det gäller Värmlands finnskog.

Det är min bedömning att aktuell strategi, i synnerhet när det gäller frågan om att nominera nya världsarv, bidrar till att säkra en hållbar och långsiktig förvaltning av Sveriges världsarv. Det stärker också Sveriges legitimitet i arbetet med konventionen.

Anf. 23 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret.

Precis som jag har angett i interpellationen är jag medveten om att det inte finns något förslag om världsarvsnominering från Riksantikvarieämbetet gällande Värmlands finnskog. Men, som jag också har angett i interpellationen, är ett projekt för att förverkliga detta i startgroparna. Det har initierats av ett antal länsaktörer i Värmland som vill ta denna unika kulturmiljö till vara och ge den det starkaste skyddet mot förstörelse och förfall.

Arbetet bedrivs som ett projekt med pengar från Länsstyrelsen i Värmland, Region Värmland, Torsby kommun, Helmiastiftelsen med flera som vill att Finnskogen ska bli världsarv. Värmlands Museum och Torsby

Finnskogscentrum är värd för projektet. Arbetet började på allvar hösten 2018. Det brukar ta ungefär 10–15 år för en ansökan att gå igenom om den har allt som krävs.

Finnskogen med dess finngårdar och rökstugor i Värmlands län är det allra största sammanhängande området i landet med gamla finnbosättningar och lägesnamn. Hela kyrksocknar har grundats av finnbosättarna. Området har en rik historia med rötter i den finska invandringen på 1600-talet. Dessa finska nybyggare tog med sig sin kunskap om svedjebruk och levde i harmoni med skogen, vilket har format landskapet och kulturen i regionen.

I framför allt Torsby kommun finns många finngårdar och traditionella rökstugor bevarade, varav ett flertal på sina ursprungliga platser. Ingen annanstans finns det så många som är kvar på sina ursprungliga platser. Man får där en inblick i hur de finska nybyggarna levde. Rökstugorna är typiska för skogsfinska byggnadskonst och representerar en viktig del av områdets kulturarv. Inte ens i Finland finns det några rökstugor bevarade på sina ursprungliga platser, utan endast på hembygdsgårdar.

En rökstuga är en byggnad utan skorsten där det är röken från eldstaden som värmer upp stugan. På finngårdarna kan man uppleva den unika byggnadstradition som finnarna förde med sig till Sverige. Röken låg strax ovanför ens huvuden, och det var alltså den som värmden upp stugan. När röken kom för långt ned öppnade man bara en lucka i taket. Man ser när man kommer in i finngårdarna att de är alldeles svarta upptill och ljusa nedtill.

Skogsfinnarna förde även med sig sin egen matkultur. Rätter som motti, silppu, hillo och peppu finns fortfarande i norra Värmland. I Sunne kan man beställa motti på restaurang.

Jag återoppar bestämt det unika kulturvärdet och att regeringen tar detta i beaktande genom att upplysa Unesco om det kulturvärde som det unika sammanhängande området med de på ursprunglig plats kvarvarande rökstugorna utgör. Detta är tillsammans med rian, bastun och skogsfinnarnas folktro ett kulturarv både materiellt och immateriellt.

Inte minst ur ett regionalt perspektiv vore det angeläget att regeringen bidrar till en utveckling som skulle främja besöksnäring och lokalt näringsliv.

Anf. 24 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Filper för den fantastiska beskrivningen av platserna och stugorna.

Jag tror att det råder samsyn bland Sveriges Unescoaktörer om den svenska hållningen till restriktivitet i nomineringen av nya världsarv. Precis som jag har nämnt tidigare är det Riksantikvarieämbetet som håller ihop arbetet och har uppdraget från regeringen att tillämpa det och världsarvskonventionen.

Jag vill ändå säga att vi har många fantastiska platser runt omkring i Sverige, och det finns många sätt att uppmärksamma dessa platser på. När det gäller just Värmlands finnskog måste vi absolut vara tydliga med att det verkligen inte förminskar områdets värden att det inte har nominerats som världsarv.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 25 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret.

Låt mig säga något om skogsfinsk folkstro. Mot slutet av 1500-talet började en våg av folkomflyttning inom det dåvarande Sverige, som även inkluderade Finland på den tiden. Sverige och Finland var en nation. Hertig Karl erbjöd sex skattefria år för dem som bosatte sig i de ödsliga mellan-svenska skogarna, och de hade möjlighet att ta eget markområde i anspråk.

Från dessa områden har tidigare saknade pusselbitar för att komplettera det finska nationaleposet Kalevala hittats med hjälp av intervjuer. Språkforskare har också studerat den ålderdomliga Savolaxdialekten, som hade varit utdöd i Finland sedan flera hundra år men levde kvar i Värmlands isolerade finnskogar ända fram till slutet av 60-talet då den sista finsktalande avled.

Berättelserna från de finska skogarna är fascinerande att ta del av. Skogsfinnarna hade en för den svenska befolkningen helt okänd folkstro med en egen mytologi med naturväsen och praktiserande av besvärjelser. Den svenska befolkningen ansåg att de hade magiska krafter och var trollkunniga, vilket ledde till att de höll sig på avstånd från den finska befolkningen. De var lite rädda för dem.

Det finns mycket att säga om detta mytiska område och de människor som bebodde den vida skogen. Det är ett unikt immateriellt kulturarv.

Många finska namn lever fortfarande kvar på gårdar och platser i skogarna på båda sidor om gränsen. Det sista finsspråkiga området var norra Värmland där Niitaho-Jussi av släkten Oinoinen bodde; kallad finnskogens siste vandringsman. Han dog 1965. Under sin levnad fick han åka till Finland och ta emot Finlands Lejons orden av president Urho Kekkonen, som symbol för de sista 15 då ännu finsktalande i Värmlands finnmarker.

Här bodde Kaisa Vilhuinen – finnskogens sista sierska som kunde många finska sånger och berättelser. Hon var kunnig inom traditionell läkekonst och örtmedicin, och hon var kunnig i forna dagars besvärjelser och visdom. Ja, hon besatte sådana fantastiska kunskaper om det gamla Finland att folklivs- och språkforskare reste ända från Finland till hennes stuga i Jussintorpa. De fick ta del av okända delar som kompletterade Kalevala. Efter henne har det sverigefinska litteraturpriset Kaisa Vilhuinenpriset uppkallats.

Här fanns trollkarlen Päger. Och här bodde den i finnskogen fruktade Ivana-Julia, som ansågs trollkunnig och som man trodde kunde sätta död och olycka på folk.

Allt detta med ritualer, besvärjelser, runosånger, sierskor och trollkarlar kvalificerar denna ödsliga och höglänta trakt med sin berättartradition till att vara ett immateriellt kulturarv. Det jobbas nu, som sagt, sedan ett antal år tillbaka för att Finnskogen ska bli ett världsarv som ska tas upp på Unescos världsarvslista. När den ansökan inkommer till regeringen är det verkligen på sin plats att verka för att så sker. Finnskogen med sin kultur och sina typiska byggnader är så speciell på många sätt, som jag har beskrivit här, att arvet är värt att bevaras för framtiden genom att fler får kunskap om och intresse för denna viktiga del av både värmländsk och svensk kulturhistoria. All denna unika finnkultur kvalificerar som både materiellt och immateriellt världsarv. Regeringen bör ta denna debatts innehåll i beaktande vid en framtida bedömning.

Anf. 26 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar återigen för dessa fantastiska berättelser som vi alla bär med oss och som är en del av hela Sveriges och vårt kulturarv.

Det är min och regeringens bedömning att den aktuella strategin för arbetet med världsarven, i synnerhet om att Sverige ska ha en restriktiv hållning för nya nomineringar, bidrar till att säkerställa en långsiktig och hållbar förvaltning av Sveriges världsarv. Den stärker Sveriges legitimitet i arbetet med konventionen. Icke desto mindre ska det inte förta att det finns många platser runt omkring i vårt land som är fantastiska och bär på en rik och stolt kulturhistoria och immateriella värden som vi alla lägger stort värde vid.

Anf. 27 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag tackar återigen för svaret, Parisa.

Alla dessa ritualer, besvärjelser, runosånger, sierskor, trollkarlar och berättartraditioner gör att denna ödsliga och höglänta trakt kvalificerar sig till att utses till ett immateriellt kulturarv.

Vi har den finske folklivsforskaren Carl Axel Gottlund att tacka för mycket av kunskapen om finska släkter och gamla seder och bruk i skogen. Det är tack vare hans mycket detaljrika dagböcker från hans vandringar i Värmlands finnskog under åren 1821–1822.

Det jobbas nu för att Finnskogen ska tas upp på Unescos världsarvslista. Med anledning av detta bör regeringen verka för att så sker. Denna möjlighet får inte gå oss förbi den dag ansökan inkommer från de värm-ländska länsaktörerna. Finnskogen med dess kultur och typiska byggnader är så unik och speciell på många sätt, och arvet är värt att bevara för framtiden. Genom att detta tas upp på världsarvslistan ges också en större tyngd till betydelsen av detta unika område på ömse sidor om den svensk-norska gränsen. Finnskogen har inga gränser utan den fortsätter in i Norge, i Solør och Finnmarks hembygder.

Nu har ministern fått sig till livs lite finnskogskunskap och kanske ett nytt besöksmål. Missa då inte finnskogens nationalrätt motti, kröser och fläsk. Håll möe flöt på, annars blir det tårrt!

Anf. 28 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det låter onekligen som att ett besök borde vara nära förestående.

Det är otroligt fint att se ledamotens engagemang, och jag tror att vi i grund och botten delar engagemanget för behovet av att bevara kulturhistoriskt viktiga miljöer. Vi behöver uppmärksamma dem och prata om hur vi bäst skyddar dessa viktiga områden, inte minst de skogsfinska kultur- och odlingslandskapen.

Sedan har vi lite olika tillvägagångssätt dit, men i grund och botten har vi ett delat engagemang – även om vägarna dit kan se lite olika ut och skyddet se olika ut beroende på vilken roll man intar.

Det har varit en fin interpellation och debatt som har belyst vikten av våra kulturhistoriskt viktiga miljöer i Sverige. De har ett unikt värde som vi alla behöver ta ansvar för att skydda och omhänderta för kommande generationer.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2025/26:25 om hedersnormer och religiösa påbud i skolan

Anf. 29 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Sara Gille har frågat mig hur jag avser att säkerställa att skolan blir en plats där flickor fullt ut garanteras frihet och jämlikhet. Sara Gille har också frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att stoppa religiösa och kulturella krav från att påverka skolans undervisning och verksamhet. Sara Gille har slutligen frågat mig hur jag och regeringen kommer att följa upp att skolor i praktiken garanterar flickor samma rätt till undervisning, idrott och skolaktiviteter som pojkar.

Alla barn har rätt till utbildning. Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt, vilket innebär att de har en skyldighet att gå i skolan och delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen. Utbildningen i svensk skola ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. Skolan ska också förmedla och förankra dessa värden. Utbildningen i skolan ska vara saklig, allsidig och som regel icke-konfessionell. Barn och elever ska utifrån sin rätt till religionsfrihet ha möjlighet att ge uttryck för sin tro såväl som att avstå från att delta i konfessionella inslag i utbildningen vid skolor där sådana inslag förekommer. Jag vill vara väldigt tydlig med att barn och elever inte ska tvingas att utöva en trosuppfattning eller följa religiösa seder och traditioner mot sin vilja. De som arbetar i skolan är skyldiga att anmäla till socialnämnden om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att främja utbildningens grundläggande demokratiska uppdrag. Exempelvis har Skolinspektionen sedan 2023 i uppdrag att förstärka sin tillsyn av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där myndigheten bedömer att det finns en riskbild för extremism och islamism. Det gäller även avseende att elever annars kan utsättas för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

En annan prioriterad fråga för regeringen är att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen har nyligen infört ett nytt jämställdhetspolitiskt delmål om att hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Sedan 2021 har Skolverket i uppdrag att stärka skolans och förskolans systematiska arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen beslutade 2023 att tillföra ytterligare medel till uppdraget, som fortsätter till slutet av 2025.

Regeringen gav också i januari 2024 Skolverket ett nytt uppdrag när det gäller att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Därtill har Skolverket och Folkhälsomyndigheten i uppdrag att uppdatera och komplettera stödmaterial för undervisning inom kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Regeringen beslutade i mars 2025 också att ge en särskild utredare i uppdrag att bland annat föreslå åtgärder för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck och föreslå hur personal i förskolan och skolan kan få ett starkare stöd för att kunna förebygga, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 12 augusti 2026.

Anf. 30 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Vi vet att regeringen och ministern tillsammans med Sverigedemokraterna gör mycket inom det här området. Det är jättebra. Men problemet kvarstår fortfarande, och det handlar inte om enskilda fall. Det är statens ansvar att försvara barnens frihet. Men här brister det.

Skolan ska vara en fristad, och det är den i många fall. För barn som lever med hedersnormer och har det livet hemma kan det kännas som en fristad att få komma till skolan. Men tyvärr är det inte så för alla elever. I skolan kan det nämligen också finnas påtryckningar om att upprätthålla hedersnormerna.

I skolan ska det handla om kunskap, frihet och jämlikhet – ingenting annat. Den ska vara fri från religiösa och ideologiska påtryckningar. Ändå hör vi gång på gång om skolor som påverkar ungarna. Man ska ha rätt att utvecklas som individ utan påtryckningar och oberoende av familjens bakgrund, kultur och tro. Skolan ska representera staten och de svenska värderingarna, inte hemmet och inte släkten.

Tyvärr är hedersnormer ett av de mest underskattade hoten mot barns frihet i Sverige i dag. År 2024 granskade Skolinspektionen 28 skolor med konfessionell inriktning. På över hälften av dem, herr talman, fann man brister när det gäller frivillighet och att undervisningen inte vilade fullt ut på vetenskaplig grund.

Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck uppskattade 2023 att omkring 240 000 barn lever med hedersnormer, och det begränsar deras frihet. Det är ofattbara siffror.

Enligt läroplanen och skolplanen ska skolan vara icke-konfessionell, precis som ministern själv säger. Skolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund. Det är inte en tolkning. Det är en lag, och den ska upprätthållas.

Undantag med hänvisning till religion och kultur ska inte ske. Ändå ser vi att det sker runt om i landet. Vi hör det gång på gång om skola efter skola. Det kan till exempel handla om särskilda badtider. Senast hörde jag om en skola i Huddinge som hade särskilda badtider för flickor och pojkar och könsseparerad undervisning; flickorna behöver inte vara med på sexualundervisningen och så vidare. Detta försvagar inte bara skolans auktoritet utan även tilltron till jämlikheten som princip. Skolan viker sig för religiöst förtryck.

Den här lagen gäller alla. Den gäller inte bara vissa personer. Men så har det blivit. Flickor hindras från att delta i undervisningen på lika villkor.

Vi ser också slöjan redan i förskoleåldern och påtryckningar när det gäller slöjan. Lärare hjälper även till att upprätthålla hedersnormerna och bidrar till det här. Skolan ska som sagt vara en fristad, men det ser vi inte i dag. Religiöst motiverade normer tillåts påverka vardagen i skolan. Det här är inte hållbart.

Jag skulle vilja avsluta med att fråga ministern på vilket sätt man kommer att agera mot skolor som tillåter religiösa och ideologiska påtryckningar som inskränker flickornas rätt till frihet och utbildning.

Prot. 2025/26:20

16 oktober

Svar på

interpellationer

Anf. 31 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Regeringen har växlat upp kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vi vidtar många åtgärder för att vända den utveckling vi ser i Sverige, eftersom vi inte kompromissar med de svenska värderingarna.

Regeringen har gjort insatser, inte minst inom skolområdet, för att öka kontrollen av konfessionella inslag i utbildningen, bland annat genom ett uppdrag till Skolinspektionen. Myndigheten har också fått i uppdrag att förstärka tillsynen i skolor där de bedömer att det finns en riskbild, inte minst när det gäller extremism och islamism men även där man tror att det kan finnas en påverkan i syfte att motarbeta de grundläggande fri- och rättigheterna, som gäller alla barn.

Vi har även sett till att en lämplighetsprövning av enskilda som ansöker om att bli huvudmän inom skolväsendet utökas med demokrativillkor. Oavsett om den som söker har bedrivit verksamhet med konfessionella inslag tidigare eller inte har vi utökat den här lämplighetsprövningen.

Regeringen beslutade också i våras om en utredning för att se just vilka ökade insatser som behövs för att motverka det hedersrelaterade våldet och förtrycket i förskola, skola och fritidshem. De här åtgärderna ska vara fokuserade på vilka kunskapsunderlag personalen behöver ha, men det ska också vara väldigt tydligt hur man ska upprätthålla och hålla sig till svensk lag. Därför fokuseras uppdraget på hur man kan såväl förebygga som upptäcka och aktivt motverka det.

Låt mig vara tydlig, herr talman. Barn och elever ska inte tvingas till någonting. De ska framför allt inte kontrolleras eller begränsas, oavsett om det gäller val av kläder som ett uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck eller hur de deltar i skolans olika aktiviteter.

Vi har som sagt växlat upp arbetet mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket, just som försvar för alla dessa barn och elever i Sverige. Skolans och förskolans personal är skyldiga att anmäla när de misstänker att någon far illa. De får absolut inte vara med och upprätthålla de här skadliga och odemokratiska formerna av förtryck av barn.

Regeringen har vidtagit och kommer att fortsätta vidta flera åtgärder för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i dess olika former, eftersom det kränker individens frihet. Vi ser också att både kunskapen och kompetensen inom området behöver stärkas ytterligare hos all personal som jobbar inom skolan.

Anf. 32 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Ja, vi gör väldigt mycket. Jag är jätteglad för att vi äntligen har en regering som tillsammans med Sverigedemokraterna gör väldigt mycket inom det här området.

Jag vill svara ministern på det här med att de är skyldiga att anmäla. Ja, så är det, men tyvärr är det inte allihop som faktiskt gör det.

Sedan vill jag också trycka på att vi har något som heter religionsfrihet. Det är rätten att ha en tro, men också rätten att slippa ha en tro. När barn så unga som i förskoleåldern har slöja på sig anser jag inte att de har valt det själva, utan det är påtryckningar från familjen och så vidare.

Jag skulle vilja ställa en fråga till ministern om det här. Sverigedemokraterna har varit väldigt drivande i frågan om slöja inom förskola, skola,

offentliga miljöer och så vidare men inte fått någon respons. Jag har också väckt den här frågan vid många tillfällen gentemot just Liberalernas företrädare i talarstolen men inte fått gehör. Men nu har ju KD gått ut med det här om slöjförbud, och vi har fått höra av Liberalerna att de tycker att det är bra. Jag skulle vilja veta vad ministern anser om slöja inom förskolan. Anser ministern att det är fel? Kommer ministern att göra någonting åt det? Ser ministern att det är ett problem med slöja i förskoleåldern? Den biten skulle jag väldigt gärna vilja ha ett svar på.

När skolan inte sätter några gränser legitimerar man kontrollen av flickorna. Flickorna lär sig att de ska kuvas redan från barnsben. Det här är någonting som vi i Sverige bidrar med i skolan. Men skolan ska vara en frizon. Skolan ska helt enkelt stå för jämställdhet, undervisning och ingenting annat.

Sedan vill jag också trycka på att barns rättigheter skiljer sig väldigt mycket åt beroende på var i landet de bor. Rättigheterna hänger helt enkelt på vilket postnummer barnen har, vilket är anmärkningsvärt.

Vi har barnkonventionen att rätta oss efter. Vi har Istanbulkonventionen att rätta oss efter. Vi har väldigt många lagar och regler. Barnkonventionen är svensk lag sedan 2020. Den ska skydda mot skadliga traditioner och gäller även religiöst motiverade begränsningar i skolan. Vi har i bagaget allt det här som vi måste rätta oss efter, men ändå sker detta i landet om och om igen.

Återigen: Jag skulle jättegärna vilja höra från ministern om slöjan och slöjförbud inom skolan och offentliga miljöer. Den biten skulle jag väldigt gärna vilja att ministern utvecklade lite mer.

Anf. 33 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Herr talman! Barn har rätt att bilda sina egna åsikter och fritt uttrycka dessa. Barn och elever har möjlighet att ge uttryck för sin tro. De har även rätt att avstå från att delta i konfessionella inslag och avstå från att ge uttryck för sin tro. Barn har rätt till ett privatliv och kan inte tvingas berätta om sina tankar eller bekänna religion. De har också rätt att inte påtvingas detta. Det är avgörande.

Vi lägger just nu om stora delar av både skol- och integrationspolitiken. Det gör vi i syfte att försvara barn och se till att alla som växer upp i Sverige har samma rättigheter. En av de utredningar som jag lyfte fram och som vi har tillsatt har till syfte att se hur man kan upptäcka och förebygga hederskultur men också vad man ska göra när man misstänker att barn utsätts för den. Detta är avgörande.

Ledamoten frågar om osäkerhet i Sverige om huruvida man ska anmäla eller inte. Vi har en jättetydlig socialtjänstlag som uttryckligen säger att man har skyldighet att anmäla om man misstänker att barn far illa. Det är alltså ingenting som är valbart, utan det är en skyldighet som huvudmännen har ansvar för att se till att alla som jobbar fullgör.

Jag tror att det absolut viktigaste som vi kan göra är att fortsätta vara tydliga med vad som gäller på våra skolor och förskolor, så att barn och unga elever inte ska behöva utsättas. Det stora arbetet är att se till att den personal som jobbar där inte upprätthåller hederskulturen eller hedersvåldet. Det är alltså inte bara fråga om att de behöver anmäla om de misstänker att det sker tvång. Om exempelvis barn väljer att ta av sig slöjan ska

personalen inte sätta på den igen. Vi kan inte ha ett system där personal upprätthåller de här orättvisorna.

Det är nog inte någon hemlighet för ledamoten att Liberalerna länge har drivit på för att vi ska få bort de religiösa friskolorna, som jag anser vara ett problem här. Jag är glad att vi i den här regeringen har gjort stora insatser för att stävja de konfessionella skolorna, vars ingång oftast är att de religiösa särdragen ska upprätthållas. Det har vi bland annat gjort genom ändringar i skollagen. Vi har skärpta krav på friskolor med konfessionell inriktning, och vi är mycket tydligare med att man behöver sajna upp på demokratikrav när man vill starta en skola.

Det finns alltså två delar i mitt svar på ledamotens fråga. Den ena är att det är glasklart att personal inte ska upprätthålla och bidra till hedersrelaterat våld och förtryck samt att de ska anmäla vid misstanke i enlighet med svensk lag. Den andra är att vi ska få bort de skolor som är oseriösa och använder religion som en del av skolverksamheten i stället för att fokusera på den faktiska skolverksamheten.

Anf. 34 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Ja, vi har rätten att avstå från tro, likaväl som vi har rätten att ha en tro. Men trots det finns det skilda badtider. Trots det finns det skilda sovtider för flickor och pojkar i förskolan. Trots det finns det också slöjan i förskolemiljön. Det kan vara så att personal trycker på och ser till att slöjan är på. Detta kan ske dels för att de själva vill det, dels för att de är rädda för föräldrarnas påtryckningar.

Ministern pratar om anmälningsplikten och allting kring den. Det är jättebra, men kontrolleras det? Detta sker ju ändå i Sverige, trots att vi har anmälningsplikt. Trots att vi har alla de här reglerna och lagarna finns problemet. Vi ser helt enkelt att det fortgår ändå.

Sedan skulle jag vilja stanna vid det här med slöjförbudet. Liberalerna har inte varit för slöjförbud förut. Detta är någonting nytt. När medlemmar i Liberalerna har väckt frågan och lagt fram förslag till stämmorna har Liberalerna röstat emot. Jag tycker att det här är väldigt intressant. Men jag skulle fortfarande vilja veta: Kommer ministern att driva på för ett slöjförbud i förskolan och skolan? Vad anser ministern kring den biten? Det är det jag helst skulle vilja veta. Jag önskar bara ett svar rakt upp och ned. Kommer ministern att göra det – ja eller nej?

Anf. 35 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Jag har kommit hit i dag för att besvara en fråga om vad vi gör gällande hedersrelaterade normer och religiösa påfund i skolan. Jag är glad över att vi i den här regeringen gör historiska saker. Vi lägger om integrations- och skolpolitiken. Det finns oseriösa aktörer, och det finns personal som inte är med och upprätthåller de demokratiska värdena. Detta ska inte kunna fortgå.

Jag har beskrivit i mitt svar till ledamoten vad vi avser att göra. Något som är centralt för det arbete vi behöver göra framöver är den utredning som vi kommer att ta emot i augusti nästa år. Centralt för den utredningen är att komma med förslag på hur personal ska kunna förebygga, motverka och upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck. Jag tycker att det är viktigt

att vi tar emot den utredningen och ser vilka förslag som finns där. Vi behöver underlätta för Sveriges huvudmän att använda de verktyg vi ger.

Min ingång är att vi ska fortsätta arbeta på den inslagna vägen. Men vi behöver också vänta på den utredningen för att se exakt vilka insatser som krävs för att vi ska kunna stävja dem som förtrycker barn och elever. Det är min utgångspunkt, och det är också svaret på den fråga jag har fått av ledamoten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

Svar på
interpellationer

§ 13 Svar på interpellation 2025/26:53 om vinster i välfärden

Anf. 36 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Herr talman! Anna Wallentheim har frågat mig när jag avser att ta initiativ för att stoppa vinster i välfärden och säkerställa att varje skattekrona i skolan går till elevernas utbildning och omsorg, inte till vinstuttag.

Att bedriva utbildning inom skolväsendet i Sverige innebär att förvalta samhällets förtroende för det uppdraget. Jag och regeringen har varit tydliga med att oseriösa aktörer som agerar olämpligt inte ska få förekomma inom skolväsendet. Det behöver säkerställas att de som äger och driver företag inom förskole- och skolektorn har en långsiktighet och ett seriöst engagemang för att tillhandahålla en utbildning med hög kvalitet, så att alla barn och elever får den utbildning de har rätt till. Därför arbetar vi nu hårt med en helrenovering av det svenska friskolesystemet.

Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) överlämnade i april i år betänkandet *Skärpta villkor för friskolesektorn* (SOU 2025:37). Utredningen föreslår bland annat en skyldighet för enskilda huvudmän att i vissa fall återbetala kommunala bidrag (den så kallade skolpengen). Det föreslås gälla vid felaktig utbetalning, om det kommunala bidraget använts i brott och om huvudmannen inte gör det som bör göras med elevernas skolpeng. Utredningen föreslår även värdeöverföringsförbud vid nyetablering och ägarbyte, om det finns missförhållanden som leder till föreläggande från tillsynsmyndigheten eller om huvudmannen får riktade statsbidrag. Förbudet skulle i sådana situationer hindra enskilda huvudmän från att exempelvis dela ut vinst från fristående skolor, förskolor eller fritidshem. För att det ska vara möjligt att följa värdeöverföringsförbudet föreslås också krav på särredovisning, som innebär att enskilda huvudmän som bedriver skol- eller förskoleverksamhet i mer än en skolenhet eller förskoleenhet ska redovisa verksamheten i varje enskild enhet separat.

Vidare föreslår utredningen att sanktionsavgifter ska införas i skollagen och att tillsynsmyndigheter – Skolinspektionen och kommunerna – ska kunna besluta om dessa. Sanktionsavgifter föreslås bland annat kunna tas ut vid överträdelse av ett värdeöverföringsförbud eller om en särredovisning inte har upprättats i tid.

Förslagen har remitterats och bereds nu vidare i Regeringskansliet. Regeringen har i budgetpropositionen för 2026 föreslagit att 38,5 miljoner kronor satsas 2026 för att förslagen ska kunna genomföras.

Utredningen om vinst i skolan ska senast den 31 december 2025 lämna sitt slutbetänkande. Utredningen har bland annat i uppdrag att föreslå hur

olämpliga ägare kan hindras från att äga eller utöva inflytande över skolor. Utredningen ska även föreslå om andra huvudmän i samma koncern bör beaktas när det gäller bristande vilja eller förmåga att fullgöra sina skyldigheter vid återkommande brister i verksamhet. Därtill ska utredningen föreslå hur ett krav på nytt godkännande ska utformas när en huvudman helt eller till väsentlig del byter ägare, ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet.

Oseriösa aktörer ska inte förekomma inom skolväsendet.

Anf. 37 ANNA WALLENTHEIM (S):

Herr talman! Anledningen till att jag står här i dag och har den här debatten med utbildningsministern är att det nu under hösten har avslöjats att en friskola i min egen hemkommun Hässleholm har fått över 80 000 kronor i månaden för platser som inte används. Det handlar om cirka 1 miljon kronor om året som hade kunnat gå till barns verksamheter, fler vuxna i skolan, trygghet eller stöd till några av våra skolor i kommunen men som nu i stället ges ut i överskott till ett privat bolag.

Det är just det som är kärnan i problemet, nämligen att vi har en vinstjakt inom välfärden. Det är inte ett enskilt misstag, utan det är ett systemfel. Vi ser samma mönster gång på gång. Det är en skolpeng som inte används till undervisning, kommuner som tvingas betala för tomma stolar och bolag som gör stora vinster samtidigt som lärare får kämpa med stora grupper med för lite resurser.

Jag är själv lärare. Jag vet att varje krona räknas. Jag vet hur det känns när en skola måste välja mellan fler vuxna i verksamheten, nya läromedel till klassrummen eller en tryggare skolmiljö. Det gör ont i mig både som lärare och som mamma att pengar som skulle ha gått till barnens framtid nu i stället rinner bort till privata vinstuttag. Det här är pengar som aldrig når klassrummet.

Herr talman! Jag tackar såklart utbildningsministern för svaret. Men jag hör att det är ännu ett försök att angripa symtomen snarare än systemet. Problemet är inte bara att vi har oseriösa aktörer som fuskar till sig pengar. Problemet är att vi har ett system som gör det fullt lagligt att ta ut vinster ur vår gemensamt finansierade skola.

Att kräva särredovisningar eller att införa sanktionsavgifter för misskötsel är rätt och rimligt. Men det löser inte den grundläggande frågan. Varför ska det över huvud taget vara möjligt att driva skolor med vinst som mål när varje krona behövs till elevernas trygghet, kunskap och stöd?

Vi vet att över hälften av alla friskolor drivs som aktiebolag. Vi vet att stora koncerner delar ut stora summor i vinster varje år samtidigt som kommunala skolor tvingas spara. Vi vet att systemet gynnar de skolor som väljer bort elever som behöver mer stöd eftersom det är billigare att undervisa barn och unga som redan klarar sig bra. Det handlar inte om bara några få oseriösa skolägare i Hässleholm eller någon annanstans. Det handlar om en modell som gör det möjligt och till och med lönsamt att låta skattemedel rinna bort från klassrummet.

Regeringen talar bland annat om en form av helrenovering av friskole-systemet. Det är bra att man försöker att täppa till en del av läckagen och att man vill ändra system för att stoppa oseriösa aktörer. Men man bortser från det största läckaget, nämligen själva vinstmöjligheten i sig. Då kommer pengar att fortsätta att försvinna från barns verksamhet.

Herr talman! Jag välkomnar såklart alla initiativ som vi har hört som stärker tillsynen. Men jag menar att det inte förändrar det faktum att vinster fortfarande kommer att tillåtas. Min fråga till ministern kvarstår: När tänker regeringen ta tag i själva grundproblemet, nämligen att skattepengar för barns utbildning kan delas ut som vinst i privata bolag?
(forts. § 15)

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.48 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 14 Statsministerns frågestund

*Statsministerns
frågestund*

Höjt högkostnadsskydd

Anf. 38 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Regeringen och Sverigedemokraterna har gjort det dyrare att hämta ut medicin. Det är ett beslut som får allvarliga konsekvenser. Fler patienter tvingas i dag avstå från medicin. Det handlar om människor med kroniska sjukdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning som inte har råd med nödvändiga läkemedel, människor som redan kämpar för att få ekonomin att gå ihop.

I dag lanserade Stadsmissionen sin fattighedsrapport. Över 700 000 människor i Sverige lever i fattigdom. Det är en siffra som borde få varje regering att reagera och agera med kraft. Vi vet att ekonomin redan i dag är ett hinder för många. Läkare vittnar till exempel om patienter som inte har råd att hämta ut sina recept och hur de därför tvingas skriva ut billigare alternativ även om dessa inte är lika bra.

När patienter avstår sin medicin riskerar deras sjukdomstillstånd att förvärras, och sjukvården belastas ännu mer. En kronisk sjukdom som kunde ha stabiliserats leder till återkommande vårdbesök, inläggningar och lidande. Vården belastas, köerna växer och kostnaderna skjuter i höjden, både mänskligt och samhällsekonomiskt.

Herr talman! Det här är inte nödvändigt, men regeringen och Sverigedemokraterna lämnar på detta sätt sjuka människor i sticket. De prioriterar skattesänkningar för höginkomsttagare framför livsviktig medicin för dem som knappt har råd med mat. Med tanke på att vi ser hur fler avstår från medicin, att sjukvården pressas hårdare och att de mest utsatta lämnas i sticket undrar jag om statsministern är nöjd med beslutet att höja högkostnadsskyddet så att människor nu inte har råd att hämta ut medicin.

Anf. 39 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det vi gör är att ta ansvar för att långsiktigt finansiera läkemedelsförmånssystemet. Det har många regeringar i många tider också gjort före oss. Vi har alltså ett system som ska vara långsiktigt hållbart. Det kommer efter hand nya mediciner som naturligtvis kostar pengar, och det kommer delvis nya sjukdomar som behöver mediciner som kostar pengar.

Det här är helt enkelt ett sätt att följa med i den utvecklingen. Vi har fortfarande ett av de allra mest generösa läkemedelsförmånssystemen. Det är inte unikt att man höjer avgifter i olika system, och även efter en viss höjd egenavgift behåller vi vår position i Norden. Avgiftstaken varierar en smula, men vi ligger näst lägst i hela Norden när det gäller patientens egenavgifter.

Därför tycker jag nog att det är en helt rimlig förändring som vi gör just för att se till att vi långsiktigt har råd att ge läkemedelsförmåner till människor som behöver det.

Anf. 40 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman! Tack så mycket för svaret, statsministern! Nya mediciner i all ära, det är vi alla intresserade av, men vi vill också att patienterna ska ha råd med de nya medicinerna. Det är ändå lite obegripligt att statsministern försvarar det faktum att vi nu ser hur äldre, kroniskt sjuka och personer med funktionsnedsättning faktiskt drabbas och inte har råd att hämta ut sina mediciner, samtidigt som vi vet att prioriteringen har varit att regeringen, tillsammans med många andra höginkomsttagare, får stora skattesänkningar.

Dyra mediciner är bara ett exempel på de politiska prioriteringarna. Det är en symbol för en politik som ökar fattigdomen i Sverige, och jag återkommer till att det är 700 000 människor – vuxna och barn – som lever under gränsen för ekonomisk utsatthet. Det är människor som tvingas hoppa över måltider, som inte har råd med vinterkläder och som undviker att söka vård för att de inte har råd med den medicin som kan komma att skrivas ut. Det är ju verkligheten.

Min fråga till statsministern är därför: Kommer statsministern nu att ta initiativ till att tillsätta en utredning om den växande fattigdomen?

Anf. 41 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det nya är inte att vi som regering tar ansvar för att se till att en viktig förmån är finansierad. Det har till och med socialdemokrater gjort i majoritetsställning genom åren. De pratar aldrig om det i efterhand, men så är det faktiskt.

Det nya är er vänstersväng. Det nya är att Socialdemokraterna i opposition är populist. Plötsligt har man råd med allt till alla. Man vill riva upp pensionssystemet och frikoppla det från hur mycket man arbetar. Det är en vänstersväng i skattepolitiken och i bidragspolitiken, en vänstersväng som i princip ska ge allt till alla. Vem ska betala? Jo, som vanligt hårt arbetande människor som får högre skatt. Det är det nya.

Det fanns en tid när ni till exempel stod för hälften kvar. Det gör ni inte längre. Vi tar ansvar för statens finanser, men vi tar också ansvar för helt vanliga arbetande människor.

(Applåder)

Anf. 42 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Vi tjänar Sverige väl, och vi har på riktigt påbörjat paradigmskiftet – eller Sverigeresan, om man så vill. Vårt styre har gett Sverige en betydligt mer restriktiv och stram migrationspolitik med hårdare krav för medborgarskap, anhöriginvandring och uppehållstillstånd. Vi utvisar också allt fler.

Vi har fått en vettig kriminalpolitik, där fler kriminella blir fängslade under en längre tid och där polis och åklagare har fått fler verktyg för att kunna göra jobbet på gator och torg så att hederligt folk kan leva gott.

Med vårt styre får vi en tryggad energiförsörjning med fokus på kärnkraft, och vi nyanserar klimatambitionerna till att bli mer rimliga. Sveriges elever ges en skola med disciplin och ordning, där vi går från flumskola till kunskapsskola, och vi har höga ambitioner om att förbättra hälso- och sjukvården inte minst genom att öka den statliga styrningen och ställa krav som ger konsekvenser om regionerna inte levererar till de lägst satta målen.

Vårt styre ställer också krav på individen att lära sig svenska, att bli en del av det svenska samhället och att klara av att stå på egna ben.

Med vår politik blir Sverige tryggare, rikare och mer sammanhållet. Vi har en genuin framtidstro och vilja att ta tuffa beslut som gör skillnad på riktigt.

Men det är också problematiskt, herr talman, när man far med osanning om saker och ting. Oppositionen pratar högljutt om ökade klyftor, sämre hushållsekonomi, ett land i kaos och att regeringen inte agerar. Men det är ju deras verk, herr talman. Det är Socialdemokraternas slappa och ansvarslösa politik som har lett Sverige hit. Det tål att påminnas om i varje debatt.

Min bild är att vi jobbar väldigt hårt. Vad säger statsministern? Hur ser statsministern på frågan om Sverige och svenska folkets framtidsutsikter på kort och lång sikt med våra ambitioner och vårt sätt att styra Sverige?

Anf. 43 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är en nätt liten fråga – framtidsutsikterna för Sverige och svenska folket på två minuter!

Skämt åsido: Det finns mycket i detta. Om jag ska börja någonstans delar jag uppfattningen att vi ärvde mycket allvarliga problem. När jag säger ”ärvde” är det inte ett sätt att säga att det var någon annans fel, utan det är att säga att det fanns stora problem som vi fick mandat att göra någonting åt.

Stora problem som växer fram under lång tid tar normalt lång tid att lösa. Den minnes gode minns att jag fick kritik före förra valet för att jag sa att det kommer att ta hela 20-talet att lösa de allvarliga problemen med segregation, integration, grov organiserad kriminalitet och energisystem som inte fungerar. Vore de enkla att lösa hade till och med det förra gänget kunnat klara det.

Det här är svåra saker, men vi är på god väg. Vi håller på att lägga om kursen, och vi ser ett antal resultat. Men vi är långt ifrån färdiga. Det tar betydligt mer än en mandatperiod att göra det vi har föresatt oss att göra.

Jag var i Gävle tillsammans med Gunnar Strömmer förra måndagen efter den förfärliga skjutningen där en gärningsman sköt mot sex personer.

Statsministerns
frågestund

Den misstänkte är 13 år. Det är ett under att ingen dödades. Där kunde man se vad ett antal saker kunde göra, till exempel enorm kamerabevakning. Det hade varit ännu bättre om man hade vetat i förväg att gärningsmannen inte skulle vara där. Nu kunde man se direkt i efterhand vad som skett. Kameror är trygghetsskapande, inte integritetskränkande. En sådan förändring kan låta enkel, men sådant var omöjligt tidigare.

Jag var i Borås i förrgår och följde med polisen och tittade på preventiva vistelseförbud. Man tar bort dem från gatan som inte ska vara där och kyler därmed ned konflikter.

Det var bara två små exempel på sådant som har påbörjats. Mycket återstår att göra.

Anf. 44 LINDA LINDBERG (SD):

Herr talman! Tack, statsministern, för analysen! Jag delar såklart den.

Ett alternativ till det styre som är i dag är oppositionen. Med dem får vi i stället se höjda skatter, ökad invandring, lägre krav, tvångsblandning, lite mer saft-och-bulle-politik och hittepåjobb för att få ned arbetslöshetsstatistiken.

Vi har en hög arbetslöshet i dag. Det är ett faktum. Men Sverige har också under väldigt lång tid tagit emot människor som inte är anställbara.

Det vi gör nu är att stänga kranen, det vill säga kraftigt begränsa den lågkvalificerade arbetskraftsinvandringen. Bidragsreformen med aktivitetskrav och bidragstak stryker tillgången till välfärdssystemet. Vi har även återvandringsbidraget och många insatser på utbildningsområdet.

Socialdemokraterna säger att vi inte lyckas särskilt bra. Det har inte heller Socialdemokraterna gjort historiskt. Deras vända-på-stenar-metod har inte varit revolutionerande för Sverige på något sätt. Jag vill tro att enbart de saker vi nu gör för att påverka arbetslöshetssiffran kommer att ge resultat. Hur ser statsministern på arbetslösheten och människors frihet från bidragsberoende framöver?

Anf. 45 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är som sagt stora frågor. Man kan sammanfatta detta och beskriva många av våra reformer som praktiska lösningar på praktiska problem. Det handlar bland annat om en bidragsreform som gör att man rent praktiskt inte kan stapla bidrag på varandra och komma upp i för höga nivåer och att tänka sig straffreformer som gör att vi hyr fängelseplatser utomlands om de inte räcker till i Sverige. Det är en ganska pragmatisk ansats.

Man kan också se detta som rättvisereformer. Vi tar parti för dem som sköter sig, för dem som arbetar, för dem som går upp tidigt på morgonen och för dem som uppfyller sin del av samhällskontraktet och förväntar sig att staten ska uppfylla sin del. Att få ihop samhällskontraktet igen och stå på skötsamma, hårt arbetande människors sida är ett mer principiellt sätt att se på saken.

Dessa synsätt låter sig förenas. Men jag tycker att man ska tänka på att det vi gör nu är att verkligen stå upp för de människor som bygger vårt land starkare.

(Applåder)

Anf. 46 NOOSHI DADGOSTAR (V):
Hallå! Fungerar mikrofonen? Ja. Vilken tur, Ulf!

Statsministerns
frågestund

(Statsminister ULF KRISTERSSON (M): Det var en väldig tur.)

Herr talman! Jag tänkte fokusera på sakpolitik. Vi har massarbetslöshet, och vi har den lägsta tillväxten på ett decennium. Närmare en halv miljon människor har inte ett jobb att gå till. De får inte känna tillfredsställelsen att vara med i ett arbetslag. Känslan av att få bidra fräntas människor i dag. Samtidigt finns det mycket vi skulle behöva få gjort i Sverige. Vi behöver bygga bostäder. Vi behöver rusta järnvägen. Vi behöver korta väntetiderna i sjukvården.

Sjukvården blir inte bättre av att politiker ställer sig på presskonferenser. Omställningen blir inte av bara med hjälp av pratmakare. Det är människor som måste arbeta för att väntetiderna ska bli kortare, och för att göra omställningen behöver det anställas elinstallatörer och järnvägare.

Min fråga till Ulf är: Är det inte dags för regeringen att göra sitt, att ta ansvar och göra det bara politiken kan bistå med för att jobben ska bli fler och prioritera investeringar och skapa jobb i stället för att införa dyra skattelättnader för dem med mest kapital eller med inkomster över 100 000 kronor i månaden? Det är ju det som regeringen och Sverigedemokraterna har prioriterat.

Så här i efterhand: Hade det inte varit bättre för Sverige och jobben att i stället budgetera för vad en värdig sjukvård faktiskt kostar, att satsa på järnväg och att satsa på att stimulera bostadsbyggandet? Är det inte bättre, Ulf Kristersson, att satsa på att skapa nya arbetstillfällen när det saknas så många sådana?

(TALMANNEN: I kammaren tilltalar vi som sagt varandra med för- och efternamn.)

Anf. 47 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! En bra sak i dag är att mikrofonerna fungerar. En annan bra sak är att jag lovar att inte en enda gång avbryta Vänsterpartiets partiledare och inte en enda gång tala i mun på henne.
(Applåder)

Herr talman! Vi har ju ett problem med arbetslösheten som egentligen är två problem. Det ena är det vi kallar för konjunkturell arbetslöshet. Den är inte bättre för det, men den går upp och ned med konjunkturerna. I högkonjunktur är det färre som är arbetslösa; i lågkonjunktur är det fler som är arbetslösa. Just nu är det rejäl lågkonjunktur – den längsta och mest utdragna på mycket länge. Därför stiger den konjunkturella arbetslösheten. Det gör den till och med när vänstern styr, även om vi inte brukar prata så mycket om den då. De hade sitt projekt om Europas lägsta arbetslöshet. Det gick så där. Den medicinen har vi alltså prövat. Den tänker vi inte pröva en gång till.

Herr talman! Ett mycket större problem är den arbetslöshet som beror på att människor har kommit till Sverige och inte kan de saker som svensk arbetsmarknad efterfrågar. De talar inte svenska och har inte erfarenhet av

svensk arbetsmarknad. De kanske inte har arbetat alls förut och lever på platser i Sverige där väldigt få arbeten finns. Det beror inte minst på att när andra sidan regerade tog Sverige in 300 000 asylsökande på åtta år utan en tanke på vilka konsekvenser det skulle få för integration och segregation.

Vi har lagt om den politiken medan ni står kvar på andra sidan. Tre av fyra partier vill ha ökad asylinvandring nu. Fyra av fyra partier har föreslagit ökad asylinvandring under den här mandatperioden. Ta in vidden av detta! Om vi fortsätter att ta in fler asylinvandrare kommer problemen att öka.

Nu lägger vi om politiken. Då skapas också förutsättningar. Om man lär sig svenska och skaffar sig de utbildningar som yrkena kräver finns det goda möjligheter för fler barn att få se sina föräldrar gå till jobbet.

Anf. 48 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Herr talman! Vad trevligt att få prata sakpolitik! Det är nog ingen som tror att regeringen och Sverigedemokraterna siktar på Europas lägsta arbetslöshet. Det finns inget som talar för det. Sverige är nästan sämst i klassen – på tredje plats – när det gäller arbetslöshet och har väldigt låga tillväxtnivåer. Finanspolitiska rådet har sagt att justeringar av den aktuella typen av trygghetsförsäkring eller bidrag inte skapar ett enda nytt jobb.

Jag noterar att statsministern fortsätter att skylla på andra avseende arbetslösheten. Det är alltid någon annans fel. Vad är Ulf Kristerssons ansvar? Vad kan han göra? Han har själv ägnat tid åt att gå in på Platsbanken och märkt att där finns 17 000 arbeten. Men det är ju en halv miljon arbetslösa. Hur kommer vi upp i en halv miljon arbeten? Hur ska regeringen se till att investera så att det blir fler arbeten?

Anf. 49 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Nej, det var 72 000 lediga jobb just där senast jag tittade. Alla som någon gång har försökt söka jobb i Sverige vet dessutom att många jobb förmedlas på helt andra sätt. Det är bra för många företag. De hittar andra vägar att anställa.

Jag var i Vagnhärad häromdagen och träffade ett åkeri. De har svårt att hitta medarbetare till relativt enkla jobb, som däckmontör. För ett jobb var det enda som krävdes att man talade begriplig svenska och hade körkort. Det är inga orimliga krav att ställa på en människa som har kommit till Sverige.

Jag är den första att tycka att vi ska ge goda utbildningsmöjligheter i ett land som Sverige. Här har vi i princip gratis utbildning för alla, från de allra yngsta till de allra äldsta. Man har ett ansvar själv att göra sig anställbar, att lära sig svenska, att göra allt man kan för att få ett jobb och att flytta dit där jobben finns. Det ansvaret ligger på var och en.

(Applåder)

Företagens förutsättningar och regeringens klimatpolitik

Anf. 50 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! I politiken, liksom i näringslivet, vet vi att utan tydliga mål tappar man riktningen. Det är lite som att försöka bygga en fabrik utan ritning. Det kan absolut bli ett bygge, men några produkter eller vinster

kommer inte att levereras. De företag som satsar på grön teknik, elektrifiering och klimatsmarta lösningar gör det för att världen behöver produkterna, och de behöver veta att Sverige menar allvar. De måste kunna lita på att målen står fast och att det arbetas hårt för att uppnå dem.

I december 2023 sa statsministern att de från och med då skulle lägga om svensk klimatpolitik i grunden med fokus på elektrifieringen av industrin och transporter, internationellt samarbete och ekonomisk tillväxt. Klimathandlingsplanen sades vara en viktig del i detta och skulle peka ut en tydlig väg till nettonollutsläpp 2045.

Det är lät tryggt, tydligt och nästan visionärt. Men i regeringens budget står det nu att det nationella 2045-målet inte nås i scenariot med beslutade styrmedel och att gapet till målet är cirka 19,6 miljoner ton. Det är alltså nästan 20 miljoner ton. Det är ingen avrundning i marginalen utan ett klimatmässigt Grand Canyon för att nå målen.

När statsministern säger att vi ska nå nettonoll men regeringens egen budget och politik säger att vi inte gör det innebär det inte bara ett kommunikativt problem eller ett klimathaveri. Det är också ett trovärdighetsproblem gentemot företagen. Framtidens exportföretag behöver veta att de har en stark hemmamarknad.

Min fråga till statsministern är: Hur ska svenska företag, investerare och talanger kunna planera långsiktigt när statsministern säger en sak men regeringens budget anger något helt annat?

Anf. 51 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att det är stor skillnad mellan realistiska mål, visioner som har en koppling till vad man gör och realistiska, långsiktiga ambitioner å ena sidan och allmänt fluff-fluff å andra sidan. Ibland tycker jag att Centern är experter på fluff-fluff. Man lovar guld och gröna skogar till alla möjliga med högt ställda ambitioner som man inte har en aning om hur man ska genomföra.

Det är ungefär som den energiöverenskommelse vi hade ett tag. Det skulle vara 100 procent förnybart – men det skulle kanske ändå inte utsluta kärnkraft. Ingen begrep någonting. Det betydde heller ingenting. Det betydde att en massa partier som tyckte helt olika skulle låtas vara överens så att man kunde säga: Nu har vi en stor parlamentarisk överenskommelse. Sådant är Centern expert på.

Jag gör gärna upp med Centern när vi tycker ungefär lika, och jag står gärna för att vi tycker olika när vi tycker olika. Jag har inget behov av låtsasvisioner av fluff-fluff.

Ska vi klara klimatomställningen i ett land som redan har lagt ned enormt mycket möda på vattenkraft, kärnkraft, fjärrvärme och förnybart och som är bland de absolut bästa i hela Europa måste vi klara av elektrifieringen. Då ska alla processer, industrin och trafiken elektrifieras. Det kräver en massiv mängd ny fossilfri, stabil el. Nu i december kommer vi att rösta nästa gång om vi ska sjösätta ett kärnkraftsprogram eller inte. Då ställs också Centerpartiet på prov.

Sedan har Rickard Nordin fel. Differensen är ungefär 4 miljoner ton när det gäller 2030, som är det ena nationella målet. Vi tror att vi kommer att kunna klara det. Prognosen visar just nu att vi missar det för att vi inte var beredda att höja drivmedelspriserna till 28 kronor per liter. Vi har dock goda chanser att klara det. Det ni i Centern aldrig klarar av är LULUCF-

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Statsministerns
frågestund*

målet, det vill säga skogen. Berätta för oss hur skogsmålet ska nås med Centerns politik!
(Applåder)

Anf. 52 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! För mig och Centerpartiet är inte klimatmålet något som bara är visionärt eller fluff-fluff. Centerpartiet har lagt fram en färdig-finansierad och färdigutredd plan för hur vi når klimatmålet till 2030. Statsministern säger sig kunna göra det, men han har inte lagt fram politiken. Vi har levererat politiken och en budget för det.

Den vd i ett företag som så grovt missar de uppsatta målen skulle inte få behålla jobbet länge. Det finns ingen styrelse i världen som skulle acceptera sådana felsteg.

Klimatet bryr sig inte om partigränser. Företag bryr sig inte om regeringsskiftet. De planerar i decennier. När regeringen själv inte klarar av att lägga fram politik för att målen ska nås skickar det signaler till ingenjörerna i Boston, investerarna i Frankfurt och de svenska entreprenörerna att det inte är värt att satsa i Sverige. Missade klimatmål är en dålig pitch för ett land som vill ha grön tillväxt.

Jag frågar återigen: När ska regeringen stänga gapet till de svenska klimatmålen – 20 miljoner ton till 2045 och 4,6 miljoner ton till 2030?
(Applåder)

Anf. 53 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag svarar att Centern talar med klunden tunga. Centern låtsas nu vara enormt bekymrad över en mycket liten differens i det mål som handlar om vägtrafiken till 2030. De låtsas inte om att det kräver en rejäl höjning av reduktionsplikten. De har i sin budget hittepåförslag som inte ens är genomförbara. Och de tiger om skogen.

I dag har EU ett regelverk som slår fast att svensk skog och svenskt skogsbruk ska vara buffertzonen för alla andra europeiska länders utsläpp. De ska ha svensk skog som koldioxidsänka så att de slipper minska sina utsläpp. Skillnaden är 70 miljoner ton.

Detta säger Centern inte ett ljud om. De har inga förslag om det här för de skulle inte våga säga det som krävs, nämligen en halvering av det svenska skogsbruket. Man måste lägga ned en stor del av svenskt skogsbruk för att klara andra länders klimatåtaganden. Centern talar med klunden tunga.
(Applåder)

Åtgärder för minskade utsläpp

Anf. 54 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Moderaterna och Ulf Kristersson gick till val med affischen ”Nu får vi ordning på klimatet”. Tre år in på mandatperioden har vi bara i Sverige haft en onormalt torr vår följt av värme, skyfall, jordskred och smältande glaciärer. Samtidigt har Sveriges klimatutsläpp ökat rekordartat under Tidöregeringen och är i dag högre än när regeringen tog över makten.

Utsläppen behöver minska nu och inte sedan. Men för att utsläppen ska minska i den takt som krävs fram till 2030 behövs flera nya styrmedel – sådana som kan sänka utsläppen nu och inte sedan.

Jag skulle därför vilja veta vilka åtgärder statsministern tycker är mest angelägna att vidta för att Sveriges utsläpp ska börja minska i den takt som behövs för att Sverige ska göra sin del inom Parisavtalet och för att klara Europas klimatmål fram till 2030.

Anf. 55 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag uppskattar genuint frågan. Mitt svar i sak är ungefär detsamma som till Centerpartiet, men den stora skillnaden är att ni i Miljöpartiet inte talar med kluven tunga. Ni står för er politik. Jag delar den inte, men ni står för den. Jag tycker att det är hederligt av er.

Ni vill driva upp bränslepriserna till mycket höga nivåer för att klara det som kallas ESR-målet och vägtrafikmålet. Ni har inga problem med att låta svenskt skogsbruk bli en resurs för i första hand andra länder så att de slipper dra ned på sitt. Ni har över huvud taget en klimatpolitik som går stick i stäv med vad jag menar skulle vara bra för svensk konkurrenskraft. Ni står också för att ni inte vill ha någon kärnkraft. Allt detta står ni för.

Jag delar inte uppfattningen, men så är det ibland i politiken. Vi kan ha bra diskussioner ändå där vi tycker olika, och vi behöver inte ens vara otrevliga mot varandra. Det är bra.

Min bild är motsatsen. Vi behöver ha en annan sorts energipolitik. Vill man klara vår tids utmaningar är det fossilfri energi som krävs, och vi röstar nästa gång i december.

Anf. 56 KATARINA LUHR (MP):

Herr talman! Jag håller med om att elektrifiering kommer att vara helt avgörande för den gröna omställningen, men regeringens politik har i dagsläget lagt en död hand över det förnybara energisystemet. Med regeringens fokus på kärnkraft i framtiden stoppas initiativ för ny förnybar kraft i nutid. Nu dras Sverige också inför EU-domstolen för att man inte gjort tillräckligt för att förenkla för förnybar el. Hur tänker statsministern agera för att vi ska uppfylla kraven och för att vi ska kunna öka produktionen av förnybar energi i närtid?

Anf. 57 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Ironin är att ju mer stabil baskraft vi har, desto mer väderberoende, förnybar kraft kan vi ha. De står alltså inte mot varandra utan bygger tvärtom på varandra.

Under våra första åtta månader vid makten beslutade vi om lika många havsvindkraftsparker som den förra regeringen beslutade om på åtta år för att vi vågade fatta beslut där olika intressen stod mot varandra – lokala miljöhänsyn mot energi. Vi valde då energi. Vi har gjort vårt. Ni gjorde inte ert.

(Applåder)

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 58 MATS GREEN (M):

Herr talman! Socialdemokraterna vill höja skatterna med 27 miljarder för att höja bidragen för grupper som inte arbetar. Detta är hyfsat provocerande för i synnerhet oss smålänningar, som vet att Småland byggdes av hårt arbete och inte bidrag. Regeringen fokuserar i stället på arbetslinjen och starka drivkrafter för arbete för dem som står långt från arbetsmarknaden.

Hur ska vi bryta den utveckling som riskerar att dra isär Sverige och i stället skapa ökad frihet för alla genom egen försörjning och den känsla som kommer från vetskapen om att man också bidrar till välfärden? Jag skulle också vilja ha statsministerns syn på begreppen rättvisa och trygghet i allt detta.

Anf. 59 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det här är tyvärr inget filosofiseminarium, så vi hinner kanske inte med alla sakerna.

Socialdemokraterna höjer skatten med 27 miljarder kronor. Läger man ihop siffrorna för vänsteralternativet blir det 80 miljarder kronor i höjda skatter. Det är lika mycket som hela den budget vi har lagt.

Nu ska jag vara rättvis. Centern vill göra tvärtom: sänka skatterna. Det tycker jag i grund och botten är bra, men det antyder något om svårigheterna att få ihop Centern och vänstern i ett och samma regeringsalternativ.

Om man summerar oppositionens budgetar handlar det i grund och botten om höjda skatter, höjda bidrag, ökad asylinvandring och höjt bistånd. Detta är kvartetten av gemensamma nämnare, återigen med Centern som undantag vad gäller skatterna.

Vår väg är inte denna utan den andra: se till att hårt arbetande människor vill göra sitt, vill betala skatt, för att de får tillbaka något. Det är samhällskontraktet – det är rättvisa.

(Applåder)

Förbud mot burka och niqab

Anf. 60 CAMILLA BRODIN (KD):

Herr talman! I vårt land ska kvinnor aldrig behöva leva under förtryck, hot eller våld, men tyvärr ser verkligheten annorlunda ut. Alldeles nyligen kunde vi läsa om en imam i Sverige som predikade om hur man bör slå sina fruar. Det är oacceptabelt. Detta är radikala värderingar inom islam som tillåts praktiseras och befastas i vårt samhälle.

Niqab och burka är uttryck för en usel kvinnosyn som går ut på att osynliggöra kvinnor och strider mot allt vårt land står för: frihet, jämställdhet och alla människors lika, unika värde. Kristdemokraterna har nyligen föreslagit att man ska förbjuda burka och niqab i offentliga miljöer. Min fråga till statsministern är därför: Anser statsministern att det är förenligt med svenska värderingar att kvinnor i offentliga miljöer bär burka eller niqab, och är regeringen beredd att agera för att förbjuda dessa plagg i Sverige?

Anf. 61 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag har, som jag tror nästan alla svenskar – både svenskar som har en gudstro och människor som inte har det – en enorm respekt för religionsfriheten. Den är en fundamental del av våra friheter. Vi respekterar människor av olika tro, och vi respekterar människor som inte har någon tro. Det här är viktigt. Jag vill bara nämna detta, för det kommer alltid att vara en aspekt när man sedan diskuterar praktiska problem.

När man har sagt detta ska man också säga att tvång aldrig ska vara tillåtet i Sverige. Hedersrelaterat förtryck är inte tillåtet. Då kommer man till den intressanta frågan: Vilka människor bär frivilligt niqab och burka, och vilka gör det i praktiken av tvång? Jag har hört lite för många berättelser om människor som lever i klanstrukturer och i praktiken är tvingade att leva ett liv som inte några andra människor i Sverige skulle acceptera. Vi ska stå på deras sida samtidigt som vi respekterar religionsfriheten.

Det här är svåra avvägningar. Vi ska absolut titta på frågan.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Anf. 62 LINA NORDQUIST (L):

Herr talman och statsministern! Min fråga rör hedersrelaterat våld och förtryck, som är utbrett och som drabbar människor i djupet av dem som de faktiskt är. Det kan handla om att man inte får röra sig fritt – att man inte ens får lämna hemmet, i värsta fall. Man får inte välja sina vänner. Man kan inte vara öppen med vem man älskar. Man får inte styra sin egen framtid.

Med de kollektiva uttryck som det hedersrelaterade våldet tar sig skiljer det sig väldigt mycket från andra våldsformer. Det är inte en förövare och heller inte två, utan det kan vara alla människor omkring en som tillsammans ser till att kringskära ens frihet.

Jag vet att regeringen har beslutat sig för att intensifiera kampen för varje människas frihet att själv styra sitt liv och sin framtid. Min fråga är: Vad gör regeringen för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck?

Anf. 63 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag vill först göra en mycket kort historisk exposé. Jag jobbade första gången med dessa frågor som socialborgarråd i Stockholm 2006–2009. Det är svårt att ta in, men då var det kontroversiellt att prata om hedersförtryck – rasism, sa ofta de till vänster. Att ens diskutera sakerna var fel. Det var svårt. Vi gjorde landets första kartläggning av omfattningen av hedersrelaterat förtryck och våld bland unga i Stockholm. Den var också kontroversiell. I dag skulle ingen tycka att det var kontroversiellt att vilja veta hur det är.

Mycket har alltså hänt sedan dess. Vi har en helt annan medvetenhet – det är bara bra. Men mycket återstår.

Vi gör rätt mycket nu. Det ena är fundamentala saker som borde ha gjorts för länge sedan: förbjuda kusinäktenskap och förbjuda oskuldskontroller och oskuldsingrepp – alla sådana saker som i praktiken tvingar unga kvinnor och flickor att leva det liv som deras pappor eller bröder vill. Och vi tillför nya pengar i årets budget.

Anf. 64 ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag hade hoppats att denna fråga aldrig skulle behöva ställas till en svensk statsminister. I går kunde vi ta del av Sveriges Televisions nyhet om att statsministern har använt felaktiga uppgifter om antalet lediga jobb, dessutom i syfte att förminska problemet med arbetslöshet i vårt land – detta i ett läge där antalet arbetslösa har ökat med 100 000 sedan statsministern tog över detta uppdrag och där Sverige numera har den tredje högsta arbetslösheten i Europeiska unionen och arbetslösheten drabbar nya grupper. Akademiker, byggnadsarbetare och ungdomar som går ut yrkesutbildningar drabbas av arbetslöshet.

Min fråga är: Avser statsministern att agera för att i framtiden inte använda sig av felaktiga uppgifter i uppdraget? Eller har statsministern också på detta område övergett det traditionellt borgerliga synsättet för ett högerpopulistiskt perspektiv?

Anf. 65 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag gick in på Arbetsförmedlingens sajt Platsbanken och tittade: 72 000 lediga jobb just där. Det är väldigt många fler på andra ställen. Det finns lediga jobb i Sverige. Klickar man på de jobb som inte kräver någon omfattande utbildning får man fram 17 000 jobb. Det var detta jag nämnde.

Om man sedan tittar på varje jobb kan det ändå finnas en del krav som är rätt rimliga att ställa på svensk arbetsmarknad. Att kunna tala svenska är ofta ett fundamentalt krav. Ganska många jobb kräver ett körkort. Det krävs ingen orimlig insats för att få ett körkort. Det kan finnas andra saker också, men Arbetsförmedlingen gör ändå noteringen att det inte ställs några speciella utbildningskrav.

Sanningen är att det finns jobb att söka i Sverige. Jag träffar varje vecka arbetsgivare som har svårt att hitta kompetensen. Vi har haft arbetskraftsinvandring och tagit hit människor från andra delar av världen, som inte kan svenska och inte har utbildning, för att man inte hittar andra som tar jobben. Kom igen!
(Applåder)

Sänkning av elskatten

Anf. 66 OSCAR SJÖSTEDT (SD):

Herr talman! Under hela mandatperioden, och i synnerhet i den budgetproposition som bereds av finansutskottet just nu, har vi i Tidöpartierna presenterat åtgärder för att stärka hushållens ekonomi. Vi har sänkt inkomstskatterna för löntagare och pensionärer tre gånger. Vi kommer att halvera momsens på mat och livsmedel. Vi har sänkt skatterna på drivmedel och sänkt reduktionsplikten, vilket har lett till billigare bränsle med 10 kronor litern, och vi har stärkt maxtaxan så att förskoleavgiften blir billigare.

Vi sänker också elskatten med 10 öre per kilowattimme. Det är bra, men det ligger fortfarande ett slags straffbeskattning på konsumtion av el med i storleksordningen 43–44 öre per kilowattimme.

Min fråga till statsministern är: Kommer statsministern även framöver att vara beredd att, tillsammans med Sverigedemokraterna såklart, gå fram med ytterligare sänkningar av just elskatten? Och framför allt: Kommer statsministern att vara beredd att ta bort den hopplösa automatiska indexeringen av elskatten, som slår till just när det är som kallast och folk behöver som mest el för sin uppvärmning?

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 67 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag har all respekt för frågan, men jag tror att också frågeställaren förstår att när man just har lagt fram en budget tänker man inte i första hand på vilken budget man ska lägga nästa år. Det kan ju hända ganska mycket innan dess.

Ett sätt att kompensera för den höga inflation som vi ärvde av den gamla regeringen är att sänka skatter på sådant som underlättar för hushållen att klara till exempel en tuff vinter. Vi har också ett övergripande elproblem i Sverige där tillgången till el är för liten. Det är lite ironiskt, kan man tycka – vi är ju ett land som har varit känt för god tillgång till prisvärd och ren el och attraherat investeringar på grund av detta. Nu är det i stället investeringar som inte kommer till Sverige för att vi inte kan garantera tillgången på el. Vi har ganska omfattande energiproblem. Dem gör vi nu någonting åt genom ett nytt kärnkraftsprogram och också mycket förnybart. Det finns många saker här.

Jag utesluter inte alls det som tas upp i frågan. Men just nu sitter jag inte och tänker på hur det ska bli med elskatten i den proposition som kommer om ett år.

Statsministerns ansvar för det politiska samtalsklimatet

Anf. 68 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! I går fick vi tyvärr beskedet att Anna-Karin Hatt, Centerpartiets partiledare, har valt att inte fortsätta sitt uppdrag på grund av hat och hot. Det är ett underkännande av det politiska samtalsklimatet. Tyvärr är detta inte ett undantag, utan det är något som drabbar många fler.

Den senaste veckan har hatet mot min partiledare Nooshi Dadgostar fullkomligt exploderat på sociala medier som X och även på andra plattformar. Hon framställs av uttalade och kända sympatisörer till Moderaterna bland annat som en skrikande apa. Demoniserande ord som ”gap-hals” nyttjas av såväl statsråd som den svans som rör sig i kommentarsfälten. Man går också ännu längre med direkt rasistiska och hatiska kommentarer som ”åk hem!” och ”babbejävel”.

Vilket ansvar har statsministern för sin svans? Vad tänker statsministern göra åt det här problemet? Jag vill också påminna talmannen om att statsministern är här för att svara på frågor från riksdagen och inte tvärtom.

Anf. 69 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det sista förstod jag inte riktigt. Jag svarar ju på frågor från riksdagen. Det är precis det jag står här och gör.

När det gäller Anna-Karin Hatt är vi nog helt överens. Jag beklagar verkligen att hon drog den slutsatsen, även om jag har all respekt för hen-

nes beslut. Var och en måste själv bestämma under vilka villkor man vill verka. Men den orsak som hon beskriver är riktigt tråkig.

Jag känner henne sedan tio år tillbaka eller ännu längre. Vi har suttit i samma regering och har samarbetat bra. Vi tycker olika i ett antal frågor, men jag har stor respekt för henne som person.

Det är en varningssignal när hon beskriver att tonläget i debatten gör att hon inte känner att hon kan verka. Detta tror jag att vi är många som tar på allvar. Vi har sett det under lång tid. Jag har länge efterlyst ett vuxet samtal i Sverige även om svåra och känsliga frågor.

När det gäller Sveriges Televisions debatt häromkvällen påpekade jag, tillsammans med rätt många andra, att det är en dålig idé att skrika i munnen på andra, att inte vänta på sin tur och att förstöra debatten gång på gång. Det står jag för.

(Applåder)

Höjt lönegolv för arbetskraftsinvandring

Anf. 70 ULRIKA LILJEBERG (C):

Herr talman! Regeringen har nyligen presenterat ett höjt lönegolv för arbetskraftsinvandrare på drygt 33 000 kronor i månaden. Det är ett hårt slag mot landets företagare men även mot oss som land.

Utländsk kompetens är nödvändig för näringslivet men även viktig för vår tillväxt. Den bidrar årligen med 52 miljarder till svensk bnp och 17 miljarder i skatteintäkter. Framför allt hotas företag inom lantbruk, besöksnäring och lokalvård. Detta är dessutom ett tydligt ingrepp i den svenska modellens lönebildning, där staten och regeringen inte ska lägga sig i.

Min fråga till statsministern är: Anser statsministern att landets företagare har fel i sin allvarliga oro över den nya regleringen och det höjda lönegolvet?

Anf. 71 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag delar inte alls uppfattningen att detta är ett hårt slag mot landets företagare. Jag har uppfattningen att vi i längden inte kan ha arbetskraftsinvandring till Sverige när det gäller lönenivåer och jobb där det redan finns människor i Sverige som lever på bidrag och borde ta de jobben. Det är min uppfattning. Man ska inte behöva åka utanför Europa och be människor komma till Sverige – människor som inte talar svenska, inte har jobbat på svensk arbetsmarknad och väldigt ofta inte har någon nämnvärd utbildning – för att ta relativt lågt betalda jobb, när det finns väldigt många människor som är fullt arbetsföra och lever på bidrag i Sverige. Det är en absurd situation. Så kan vi inte ha det.

I det regelverk som vi har infört finns ett antal undantag för situationer där det på goda grunder är svårt att hitta den kompetens som behövs. Det gäller även till exempel korttidsarbeten, planteringar och sådana saker. Det finns alltså ett antal rimliga undantag från regeln. Jag tycker att vi gör det som är absolut nödvändigt just nu.

(Applåder)

Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Vi har kunnat läsa i Aftonbladet om Greta Thunbergs vittnesmål från tiden i israeliskt fängelse efter att hon tillsammans med andra svenskar hade försökt föra in humanitär hjälp till en svältande befolkning i Gaza. Det handlar om svenskar som enligt uppgift har torterats, medan UD har kallat det för hård behandling.

UD har reseavrådan för både Ukraina och Gaza. Ändå hyllar regeringen dem som åker till Ukraina men säger att de som har fängslats och torterats av Israel får skylla sig själva.

Därför är min fråga: Vad ser statsministern för skillnad mellan att åka till Ukraina och att resa till Gaza? Bryr sig statsministern bara om svenska medborgare som tycker likadant som regeringen?

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 73 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det är intressant med den glidning som håller på att ske här, tycker jag. Utrikesdepartementet har en bestämd reseavrådan när det gäller Gaza sedan tio år tillbaka. När det gäller Ukraina har man den av uppenbara skäl inte sedan lika lång tid, och man har den av andra skäl. Men innebörden är densamma: Åk inte dit! Åk framför allt inte dit om du förväntar dig svensk hjälp om du råkar illa ut!

Men det finns inga förbud. Åk till Gaza om du vill det, och ta alla de risker som finns! Åk till Ukraina och slåss för deras sak om du är beredd att ta de risker som det för med sig!

Detta är viktiga saker. Vi har inte ansvar för människor som väljer att aktivt trotsa mycket tydliga regler. UD har i går svarat om vad man har gjort för att hjälpa till med det konsulära, trots reseavrådan. Men det är en konstig retorik som ni för.

(Applåder)

Judiskt liv i Sverige

Anf. 74 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Statsministern! I år firar vi 250 år av judiskt liv i Sverige. I Malmö skulle en judisk filmfestival ha gått av stapeln i november. Men så blir det inte. Det finns ingen biograf som vill ställa upp. De kommersiella biograferna säger nej av säkerhetsskäl, och det kommunägda Folkets hus har dragit sig ur. Det är oerhört sorgligt och oerhört allvarligt att inte en enda biograf i Malmö vågar ha med judisk kultur att göra.

Min fråga är därför: Vad gör regeringen för att skydda rätten till judiskt liv och judisk kultur och för att bekämpa denna fruktansvärda antisemitism som håller på att äta upp demokratin i Sverige likt en cancersvulst?

Anf. 75 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Låt mig säga två saker i korthet.

Vi gör väldigt mycket för att skydda judiska institutioner med ren säkerhet. Att det behövs är väldigt tråkigt, men det är absolut nödvändigt.

Vi gör också och inte minst mycket för att uppmärksamma 250 år av judiskt liv i Sverige. Det är en viktig del av svensk kulturhistoria. Vi gör

väldigt mycket på det området. Det är ett fint samarbete med de kulturaktörer som är med.

Jag visste inte om detta i Malmö, men jag kan nämna något som då är desto mer glädjande: Folkoperan sätter upp *Stulen musik* i detta nu. Jag ska själv se den snart. Jag var på jubileumskonserter i Göteborg för bara några veckor sedan, en fantastisk konsert. Så det kanske finns de som fejar ur, men det finns andra som står upp för det som är rätt.
(Applåder)

Förföljelse av kristna

Anf. 76 YUSUF AYDIN (KD):

Herr talman! Jag vill lyfta fram tragedier som pågår i det tysta och som få talar om.

I somras dödades tiotals människor i ett terrordåd mot en kyrka i Syrien.

I Kongo har hundratals människor mördats i olika attacker mot kyrkor, senast mot en begravningsgudstjänst där mer än 70 kristna dödades.

I Nigeria pågår den kanske mest underrapporterade förföljelsen i världen. Uppemot 100 000 kristna har mördats, och inte mindre än 18 000 kyrkor har bränts ned och totalt förstörts de senaste åren.

Enligt Open Doors förföljs hela 380 miljoner kristna runt om i världen. Ändå möts detta av tystnad både i medier och i internationell politik.

Med anledning av detta vill jag fråga statsministern: Vad avser regeringen att göra för att ge världens kristna en röst i EU, i FN och i vårt internationella arbete och visa att Sverige tydligt står upp för alla människors rätt till religionsfrihet?

Anf. 77 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag instämmer verkligen i beskrivningen.

Det här är en av världens många paradoxer. I vår del av världen beskriver vi ofta den otroliga vikten av religiös tolerans. Vår del av världen domineras av kristna värderingar bland både troende och icke-troende människor, och vi tycker att de är viktiga. I andra delar av världen som domineras av andra religioner saknas väldigt ofta den toleransen. Det är ett stort problem, och ibland är vi inte bra på att själva lyfta upp detta.

Sedan finns det många undantag. Vi är många som pekar på det som nu händer i Syrien, till exempel. Vi hade en väldigt fin vecka här i Stockholm till minne av Nathan Söderbloms ekumeniska möte i Stockholm för exakt 100 år sedan. Det var många kyrkoledare som pratade om vikten av att respektera kristna också i andra delar av världen.

Jag tycker att det görs mycket, men mycket mer måste göras.

Barnfattigdomen

Anf. 78 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Jag kommer direkt från Sveriges stadsmissioners seminarium här i riksdagen, där de släppte årets fattigdomsrapport. Den visar att närmare 700 000 personer lever i materiell och social utsatthet, en närapå fördubbling på bara några år.

Det innebär att människor tvingas välja mellan mat och mediciner – något som har ökat när regeringen och Sverigedemokraterna försämrat högkostnadsskyddet. Det innebär att barn bär sina föräldrars utsatthet och väljer bort att be om självklarheter, långt innan de ska behöva ta det ansvaret. Det är inte värdigt ett välfärdsland som Sverige.

Statsministern brukar säga att människor ska arbeta. Jag håller med om det. Men regeringen skapar inte jobben. Den skapar inte möjligheten för människor att ta de jobben. Nu försämrar den också skyddsnätet.

Statsministern! Du säger att barnfattigdomen inte ska öka. Min fråga är: Hur tänker du nå det målet med den politik som förs?

Anf. 79 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! De senaste månaderna har det varit mycket flippfloppande i Socialdemokraterna. Man byter uppfattning nästan med ett blött finger i luften och känner efter vart vinden blåser. Men på en punkt är ni socialdemokrater pålitliga: I valet mellan bidrag och jobb väljer ni alltid bidrag. (Applåder)

Det är en viktig konsumentupplysning. Framför allt gör ni det i opposition. Då finns det dessutom ingen gräns. Då finns det alltid möjlighet att höja bidragen.

Man måste fundera. Vad skapar i längden fattiga familjer? Jo, brist på arbetsinkomster. Vad skapar i längden socialt utsatta barn? Jo, föräldrar som inte går upp på morgonen, inte går till jobbet, inte är självförsörjande och inte är självständiga. Det är vårt riktigt stora problem.

Om man inte ser det problemet kan man höja bidragen hur mycket som helst för dem som inte jobbar och höja skatten hur mycket som helst för dem som jobbar. Det kommer aldrig att läka ihop Sverige igen. Jag tycker helt enkelt precis tvärtom.

(Applåder)

Stärkt statligt ansvar för våldsutsatta kvinnor

Anf. 80 SARA GILLE (SD):

Herr talman! I dag lever många kvinnor i Sverige under hot, kontroll och ekonomiskt beroende. Att lämna en våldsam relation är en ofta livsfarlig process, och samhällets skydd räcker inte alltid till. Skyddade boenden är fulla. Stödet är ojämnt, och rättsväsendet saknar ofta uppföljning.

Det är ett misslyckande för staten när kvinnor som söker skydd inte får det stöd som de faktiskt behöver. Jag skulle vilja fråga statsministern: Hur ser regeringen på behovet av att stärka det statliga ansvaret för skyddet av våldsutsatta kvinnor, och vilka konkreta åtgärder kommer statsministern att vidta för att ingen kvinna i Sverige ska tvingas stanna kvar hos sin förövare på grund av rädsla eller ekonomiskt beroende?

Anf. 81 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag tror att vi i huvudsak är helt överens om själva problembeskrivningen.

Det fanns ett skäl till att jag i regeringsförklaringen sa ungefär – det är inte den exakta ordalydelsen – att vi ska bekämpa mäns våld mot kvinnor

med samma eftertryck och samma kraft som vi bekämpar den grova organiserade brottsligheten med.

Detta våld är lika dödligt och lika förfärligt, men det är inte lika organiserat. Därför möter det inte samma uppmärksamhet – tyvärr, skulle jag vilja säga. Det blir uppmärksammat när ett antal män på kort tid mördar sin partner. Då händer det saker och ting.

Vi gör saker, verkligen – kanske inte just de saker som nämns här men andra saker. Vi ser till att fler får fotboja så att de inte kommer i närheten av den partner som de är hotfulla mot. Vi utvidgar besöksförbuden så att man vet längre ifrån var en person finns någonstans. Vi gör handfasta, konkreta saker som gör att fler kvinnor som har goda skäl att vara rädda för sin tidigare partner slipper vara rädda.

Budgetanslaget till vården

Anf. 82 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Statsminister Ulf Kristersson! Vården är väljarnas viktigaste fråga, och den SD-beroende regeringen har under tre år dränerat vården genom att inte ta hänsyn till inflationen och pensionskrisen i regionerna.

Vårdköerna minskar inte; de ökar. I januari 2021 var det 100 000 personer som hade stått i kö i mer än 90 dagar. I juli i år var det över 180 000 personer. Intensivvårdsplatserna är färre än före pandemin.

Regeringen föreslår ingen höjning av de generella statsbidragen till nästa år. Samtidigt slopas sektorsbidraget. Regeringen lägger 2026, nästa år, nära 2 miljarder mindre på hälso- och sjukvården jämfört med 2025.

Jag måste säga att ansvarstagandet för vården är extremt undermåligt från regeringen och SD. Ni skyller hela krisen på regionerna. Varför?

Anf. 83 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det sista är direkt felaktigt. Det är alldeles uppenbart fel.

Jag stod här i talarstolen förra året, när vi hade stora inflationseffekter för regionerna, och lovade – och gav sedan också – mer pengar för att vi skulle hjälpas åt att klara av de kostnadsfördyringar som inflationen skapade, framför allt i landets regioner.

Det är inte helt intuitivt för alla svenskar att hög inflation driver upp pensionskostnaderna i regionerna och därmed tränger ut andra utgifter. Men så var det, och vi hjälptes åt. Det fungerade dessutom bra. Det är klart att vi inte har löst alla problem, men vi hjälptes verkligen åt när det behövdes.

Dessutom är det felaktigt att köerna ökar. Så här är det: Man väljer att ta den siffra som var precis under pandemin, när få människor ens ville gå till sjukhus. Det är ju en uppenbart meningslös jämförelse. Om vi jämför siffrorna därefter ser vi att köerna tvärtom har minskat – inte tillräckligt mycket, vi inte nöjda, men det går åt rätt håll.

(Applåder)

Anf. 84 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! Ekonomisk självständighet är grundläggande för att alla människor ska kunna stå på egna ben och vara trygga. Då är det oerhört frustrerande att kvinnors livsinkomst fortfarande är flera miljoner kronor lägre än mäns. För första gången på årtionden ökar dessutom lönegapet mellan kvinnor och män, efter att i många år sakta men säkert ha minskat.

Jag har under veckan haft två 15-åriga praktikanter. Vi har bland annat pratat om hur samma arbete kan leda till olika löner, enbart beroende på kön.

Det här vill Elsa och Greta fråga statsministern: I dag kan vi uppfinna bilar och mobiler men inte ge kvinnor och män samma lön för samma jobb. Det är tragiskt att en kvinna kan utföra ett bättre jobb än en man men fortfarande totalt tjäna flera miljoner mindre efter att man har räknat ihop all inkomst från de år man jobbat.

Sveriges regering måste därför kanske lägga lite mer fokus på att lagstifta bättre eller vidta andra åtgärder kring kvinnors arbete för att se till att skillnaden i löner mellan män och kvinnor försvinner.

Varför tror statsministern att jämställdheten går bakåt på flera sätt – till exempel genom att skillnader i löner mellan män och kvinnor ökar?

Anf. 85 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag uppskattar verkligen frågan. Jag tänker mycket på samma sak.

Jag har tre döttrar som är på väg ut i yrkeslivet. Vi pratar mycket om detta hemma. Vi pratar om varför det är så. Vi pratar om saker som är direkt påverkbara, som vilka utbildningar man genomför och vilka jobb man söker. Vi pratar om hur jämställdheten ska vara i familjer, där man fördelar ansvaret för hem, familj, jobb och barn. Där tar kvinnor i dag en förkrossande andel av deltidsarbetet när man har små barn. Måste det vara på det sättet? Nej, det tror inte jag att det måste vara.

Det finns också saker som handlar om yrkesval. Vi har väldigt mansdominerade sektorer som ibland, men inte alltid, tenderar att vara högre betalda. Vi har kvinnodominerade sektorer som ofta är lägre betalda. Varför är det på det sättet? Vi förbjuder ju inte någon att söka det jobb man vill, men mycket av detta ligger i traditioner. Vi har ett gemensamt ansvar att ändra på de traditionerna och få ett jämställt yrkesliv också i fråga om inkomster.

(Applåder)

Överflyttning av data till privata företag

Anf. 86 JAN RIISE (MP):

Herr talman! Jag har en övergripande fråga som började med en tidningsnotis häromveckan om ett möte mellan statsministern och Peter Thiel i somras. Statsministern har givetvis rätt att träffa precis vem han vill, men det här är ett samtal där anteckningarna sekretessbelagts.

*Statsministerns
frågestund*

Man ska också veta att Peter Thiel och hans bolag Palantir är bland de ledande i USA för att driva på utvecklingen mot att flytta över stora mängder data – ofta övervakningsdata – och information och andra uppdrag till privata stora bolag.

Min fråga handlar om detta. Är regeringens och statsministerns åsikt i ett större perspektiv att detta är en bra väg för Sverige att gå?

Anf. 87 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Jag får först tacka för att jag inte är förhindrad av riksdagsledamoten att träffa vem jag vill. Det uppskattas. Om jag inte hade varit fri att träffa vem jag vill hade jag kanske inte följt det.

Om vi ska vara lite allvarliga är detta alltså en stor internationell konferens som äger rum en gång per år. Den här gången var den i Stockholm. Den blandar ett antal premiärministrar – som jag för övrigt också träffar på samma ställe – och ett antal företagsledare från Sverige och många andra länder. Ett antal vd:ar i svenska och utländska teknologiföretag var också där.

Jag tycker att teknologifrågorna är viktiga. Vi har en stor tech-sektor i Sverige som dessutom är otroligt framgångsrik. Det finns ett enormt samarbete med framför allt USA, både finansiellt och teknologiskt. Att förstå vad som händer i tech-sektorn, hur vi behåller vår position och hur vi kan bli bra trots att vi ligger i Europa och inte i vare sig USA eller Kina har ett centralt värde för Sverige. Därför träffade jag ett antal ledande tech-företagare i Stockholm.

(Applåder)

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

§ 15 (forts. från § 13) Svar på interpellation 2025/26:53 om vinster i välfärden

Anf. 88 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L):

Fru talman! Jag vill återuppta diskussionen om skolan och situationen i vårt friskolesystem så som vi påbörjade den för en timme sedan ungefär. Det finns något inbyggt fel i friskolesystemet som helhet. Det har funnits en naivitet kring friskolor. Tidigare har diskussionerna oftast handlat om att rensa ut avarter, men nu inser fler och fler att vi behöver ändra drivkrafterna och incitamentsstrukturerna helt och hållet.

Precis som ledamoten lyfte upp är det ett problem att utgångspunkten har varit att man ska tjäna pengar på just kvalitet och kunskap. Vi gör som sagt en helrenovering av friskolesystemet. Det är ett system som ska bli betydligt striktare i sina regler. Man ska inte ha vinstuttag när man exempelvis tar emot statsbidrag för bemannade skolbibliotek eller böcker. Vi skapar också fler verktyg för tillsynsmyndigheter att kunna sätta dit de oseriösa aktörerna. Det är så vi agerar för att göra om ett friskolesystem som har funnits i över 30 år och där det inte har skett några förändringar.

Jag ser fram emot att senare kunna lägga fram ett förslag på riksdagens bord och att det finns en stor majoritet som förhoppningsvis kommer att ställa sig bakom det förslaget.

Prot. 2025/26:20
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 89 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! Precis som utbildningsministern nämnde är det speciellt att komma tillbaka och ha en debatt när man har haft paus i över en timme.

Jag vill tacka ministern för svaret, för jag upplever ändå att det finns vissa positiva ingångar i svaret. Man vill se över och skärpa systemet, och oseriösa aktörer har ingenting inom skolväsendet att göra. Det är helt klart rätt. Jag motsätter mig inte det. Men jag anser fortfarande att man inte kommer åt det grundläggande problemet så länge vi accepterar att vinster ska finnas.

Fallet i Hässleholm är bara ett av många. Det är bra att regeringen vill stoppa oseriösa aktörer och införa tydligare system. Det är dock inte bara slarv och oseriösa aktörer som finns på den här marknaden som skapar problem.

Det här är ju en konsekvens av ett system som sätter vinst före välfärd. Vi ser det inom äldreomsorgen, vi ser det inom vården, vi ser det inom skolan, vi ser det inom LSS och så vidare. Och när det gäller skolan är det ju våra barn och unga som får betala priset.

Jag sitter i dag i justitieutskottet, och där är utan tvekan en av mina största hjärtefrågor att vi måste bryta nyrekryteringen. I detta blir skolan viktig, för när man har detta problem med vinstuttag får ju eleverna färre vuxna omkring sig. Lärare får ännu större grupper. Det saknas specialpedagoger, det är sämre stöd av elevhälsoteam och det finns färre möjligheter för trygga vuxna att se och höra våra barn.

Fru talman! Under hösten har också andra fall blivit uppmärksammande – inte bara det här i Hässleholm, som är ett väldigt lokalt exempel. Det finns vittnesmål om hur sju barn får dela på en banan och om hur skolor drar ned på smöret eller försöker dryga ut maten för att nå maximal vinst.

Det här visar att det inte handlar om enstaka misstag eller oseriösa aktörer. Detta är vad som händer när marknadslogiken tillåts styra välfärden: Barnens måltid blir en kostnadspost, medan ägarnas utdelning blir en rättighet.

Så länge vinstjakten får fortsätta inom skolan kommer vi att se just det här mönstret – att barnen får mindre och att bolagen får mer. Regeringspartierna svarar många gånger att man värnar valfrihet, att det är viktigt med de här aktörerna och att vinsterna därför får finnas i vissa fall. Men frågan är: valfrihet för vem – ägarna eller barnen? Den verkliga friheten måste ju handla om att varje barn ska få den utbildning det har rätt till och behöver. Men det kräver att resurserna faktiskt går till verksamheten, inte till vinster.

Trots den positiva ingång jag ändå hör från ministern och regeringen, det vill säga att man är beredd att titta över frågan och lägga fram förslag, vill jag fråga: Förutom de åtgärder som nu presenteras, bereds det inom Regeringskansliet ett förbud mot vinster om åtgärderna inte anses vara tillräckliga eller får önskad effekt?

Anf. 90 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Fru talman! Det gläder mig att flera här i kammaren vill diskutera och debattera skolfrågan. Jag hade önskat att alla här engagerade sig i den eftersom det handlar om den viktigaste delen i vårt samhälle. Skolan är den viktigaste sektorn när det gäller att ge alla barn möjlighet till en bra start i livet.

Det är just därför den här regeringen gör historiska satsningar på skolan. Aldrig i modern tid har det lagts lika mycket pengar på svensk skola. Det handlar om att se till att lärare inte kommer in i klassrummen med andan i halsen och om att se till att få bort stöket. De elever som bråkar och stökar ska lämna klassrummet. Vi ser till att det finns skolböcker i alla ämnen och att grundskolan är mobilmfri. Även på förskoleområdet gör vi stora satsningar.

Vi gör allt det här med övertygelsen att det inte finns något viktigare än att sätta skolan först. Jag är glad att regeringen väldigt tydligt visar det.

Som nämndes inledningsvis har vi tagit emot en utredning som just nu bereds, och vi kommer att återkomma med ett förslag till riksdagen om hur vi ska göra om friskolesystemet. I utredningen finns bland annat förslag som ska säkerställa att de som äger och driver företag inom förskole- och skolsektorn har ett långsiktigt engagemang och att huvudmannen, oavsett vem det är, tillhandahåller en utbildning av sådan kvalitet att barn och elever får likvärdiga förutsättningar att nå utbildningens mål.

I utredningen lyfter man även upp exempelvis hur skolpengen och statsbidrag ska hanteras. Vi har i den här budgeten, liksom i de senaste budgetarna från regeringen, skickat ut stora resurser för inköp av böcker och bemannade skolbibliotek. För mig är det en självklarhet att de pengarna ska gå till det de är avsedda för.

Utredningen som vi har fått ta emot berör många olika delar av det som ska kunna göra att vi får bort de avarter och skandaler i friskolesystemet som du nämner, Anna Wallentheim. Jag är glad att regeringen, tack vare Liberalerna, kommer att lägga fram ett förslag på området. Vi kommer att lägga fram en proposition som berör hur vi tror att vi bäst gör förändringar i friskolesystemet så att barnens kunskap och barnens intressen går före aktieägares intressen.

Anf. 91 ANNA WALLENTHEIM (S):

Fru talman! För den som lyssnar: Man ska alltid reagera lite extra när man får höra om historiska satsningar. Jag vill uppmana regeringen att lyssna på landets kommuner och lärare, för det här är inte historiska satsningar som kommer att göra den stora skillnad man gärna vill prata om. Faktum är att alldeles för många skolor i dag får dra ned på lärare, får dra ned på sin verksamhet och inte kan bygga upp de trygga skolmiljöer de önskar eftersom satsningarna tyvärr äts upp av kostnadsökningar.

Vi talar ofta om skolans likvärdighet, men den kan enligt mig inte uppnås om vi tillåter att pengar som skulle gå till barns utbildning i stället går till vinstutdelning. Vi måste välja väg. Antingen väljer vi en skola där skattemedlen faktiskt går till eleverna, eller också väljer vi en marknad där privata bolag får maximera sina vinster.

För mig och mitt parti Socialdemokraterna är valet självklart: Skolan ska inte styras av aktieägarnas intressen utan av barnens behov. När en friskola får miljoner i ersättning för barn som inte ens finns där samtidigt som kommuner kämpar för att få resurserna att räcka till har vi ett grundläggande problem.

Vi socialdemokrater är tydliga. Vi har lagt fram förslag både i regeringsställning – vilket röstades ned av kammaren – och i opposition om att det behövs ett vinstförbud inom till exempel förskolan. Det är hög tid att regeringen och Sverigedemokraterna slutar försvara ett system där man låter skattemedel rinna bort och i stället börjar värna varje barns rätt till en trygg och jämlik utbildning.

Skolan är ingen marknad. Våra elever är inte kunder. Deras framtid kan aldrig vara en affärsidé.

Anf. 92 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA
MOHAMSSON (L):

Fru talman! Det spelar roll vem som sitter på Utbildningsdepartementet. Det spelar roll både för vilka reformer som läggs fram och för om man får igenom sina reformer eller inte.

Vi fortsätter nu arbetet med helrenoveringen av friskolesystemet. Systemet ska ha betydligt striktare regler, vinststopp och fler och skarpare verktyg för tillsynsmyndigheter. Vi kommer att lägga fram ett förslag som kommer att vinna majoritet i Sveriges riksdag. Jag är glad över att jag varje dag går till Utbildningsdepartementet och visar att vi sätter skolan först.

Det är nog ingen hemlighet för vare sig ledamoten eller Socialdemokraterna att jag gärna skulle vilja se att skolan var statlig. Till dess att den är det kommer jag att fortsätta att sätta skolan först genom historiska satsningar. Min förhoppning är att ledamöterna i den här kammaren ser till att de egna kommunpolitikerna inte drar ned på skolan när staten pumpar ut pengar och genomför stora reformer. Det handlar om att lärare ska få vara lärare, om att elever och barn ska ha möjlighet och tid att både komma i kapp och få rätt stöd och om att vi ska vända såväl läskrisen som trygghetskrisen i Sverige.

Vi sätter skolan först. Det gör vi varje dag, och vi kommer att fortsätta göra det.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

2025/26:31 Ytterligare höjd beloppsgräns vid avdrag för resor till och från arbetet

2025/26:32 Sänkt skatt på arbetsinkomster, pension och sjuk- och aktivitetsersättning

2025/26:34 Skärpta regler för villkorlig frigivning

Prot. 2025/26:20

16 oktober

Svar på
interpellationer

COM(2025) 590 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för den inre marknaden och tullen för perioden 2028–2034 och om upphävande av förordningarna (EU) 2021/444, (EU) 2021/690, (EU) 2021/785, (EU) 2021/847 och (EU) 2021/1077

Motion

med anledning av prop. 2025/26:19 Nästa steg för en god och nära vård
2025/26:3815 av Karin Rågsjö m.fl. (V)

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 oktober

2025/26:66 Regeringens förväntningar på arbetslösa

av *Malte Tängmark Roos* (MP)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:67 Ny brottsrubricering och ändrade preskriptionsregler för olagliga adoptioner

av *Lorena Delgado Varas* (-)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:68 Återupptaget stöd till ekumeniska följeslagarprogrammet på Västbanken

av *Linnéa Wickman* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:69 Åtgärder för att nå klimatmål

av *Åsa Westlund* (S)

till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

2025/26:70 Statens ansvar för Bromma flygplats

av *Kadir Kasirga* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:71 Kvinnors rätt att bestämma över sin kropp och klädsel

av *Lorena Delgado Varas* (-)

till jämställdhetsminister Nina Larsson (L)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 oktober

2025/26:92 Kunskap om epilepsi

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:93 Ungas rätt att flytta hemifrån

av *Anna Wallentheim* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 oktober

2025/26:67 Bostadsanpassning

av *Sanna Backeskog* (S)

till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall (M)

2025/26:69 Erkännande av historisk svenskbefolkning

av *Runar Filper* (SD)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2025/26:75 Skolsegregationen och statens ansvar för en likvärdig skola

av *Aida Birinxhiku* (S)

till utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)

2025/26:73 Studentkårernas ekonomiska förutsättningar

av *Arber Gashi* (S)

till gymnasie-, högskole- och forskningsminister Lotta Edholm (L)

2025/26:66 Sveriges kopplingar till Somalias premiärminister

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:68 Biståndsuppgörelse med Somalia

av *Olle Thorell* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:70 Biståndsmedel till Somalia

av *Olle Thorell* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:71 Framtagandet av biståndsprojekt till Somalia

av *Olle Thorell* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:72 Formerna för överenskommelse om 100 miljoner kronor i bistånd till Somalia

av *Olle Thorell* (S)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:79 Tandvårdens kompetensförsörjning

av *Anna Vikström* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:78 Vindkraftspengar till kommunerna

av *Isak From* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:80 Talitas nekade tillstånd för skyddat boende

av *Sanna Backeskog* (S)

till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall (M)

2025/26:83 Skydd och erkännande av religiösa och etniska grupper i Syrien

av *Johan Büser* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:81 Regeringens uppgifter om försörjningsstöd till barnfamiljer

av *Dzenan Cisija* (S)

till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M)

Sammanträdet leddes
av förste vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.48,
av talmannen därefter till och med § 14 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Förnyad bordläggning	1
§ 2 Justering av protokoll.....	1
§ 3 Avsägelser	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 7 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:17 om handläggningstider för sjukpenning	3
Anf. 1 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	3
Anf. 2 LENA JOHANSSON (S)	4
Anf. 3 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	4
Anf. 4 LENA JOHANSSON (S)	5
Anf. 5 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	6
Anf. 6 LENA JOHANSSON (S)	7
Anf. 7 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	7
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:37 om imamer med extrema åsikter.....	8
Anf. 8 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	8
Anf. 9 RICHARD JOMSHOF (SD)	8
Anf. 10 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	9
Anf. 11 RICHARD JOMSHOF (SD)	11
Anf. 12 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	12
Anf. 13 RICHARD JOMSHOF (SD)	13
Anf. 14 Migrationsminister JOHAN FORSSELL (M)	13
§ 10 Svar på interpellation 2025/26:40 om skydd för det skogsfinska kultur- och odlingslandskapet	14
Anf. 15 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	14
Anf. 16 RUNAR FILPER (SD)	15
Anf. 17 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	16
Anf. 18 RUNAR FILPER (SD)	16
Anf. 19 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	17
Anf. 20 RUNAR FILPER (SD)	17
Anf. 21 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	17
§ 11 Svar på interpellation 2025/26:49 om Finnskogen som världsarv	18
Anf. 22 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	18
Anf. 23 RUNAR FILPER (SD)	18
Anf. 24 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	19
Anf. 25 RUNAR FILPER (SD)	20
Anf. 26 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	21
Anf. 27 RUNAR FILPER (SD)	21
Anf. 28 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	21

§ 12 Svar på interpellation 2025/26:25 om hedersnormer och religiösa påbud i skolan.....	22
Anf. 29 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	22
Anf. 30 SARA GILLE (SD).....	23
Anf. 31 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	24
Anf. 32 SARA GILLE (SD).....	24
Anf. 33 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	25
Anf. 34 SARA GILLE (SD).....	26
Anf. 35 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	26
§ 13 Svar på interpellation 2025/26:53 om vinster i välfärden	27
Anf. 36 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	27
Anf. 37 ANNA WALLENTHEIM (S).....	28
(forts. § 15).....	29
Ajournering.....	29
Återupptaget sammanträde.....	29
§ 14 Statsministerns frågestund	29
<i>Höjt högkostnadsskydd.....</i>	<i>29</i>
Anf. 38 LENA HALLENGREN (S)	29
Anf. 39 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	30
Anf. 40 LENA HALLENGREN (S)	30
Anf. 41 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	30
<i>Tidöpartiernas politik och Sveriges framtidsutsikter.....</i>	<i>31</i>
Anf. 42 LINDA LINDBERG (SD)	31
Anf. 43 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	31
Anf. 44 LINDA LINDBERG (SD)	32
Anf. 45 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	32
<i>Investeringar för fler arbetstillfällen.....</i>	<i>33</i>
Anf. 46 NOOSHI DADGOSTAR (V)	33
Anf. 47 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	33
Anf. 48 NOOSHI DADGOSTAR (V)	34
Anf. 49 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	34
<i>Företagens förutsättningar och regeringens klimatpolitik.....</i>	<i>34</i>
Anf. 50 RICKARD NORDIN (C).....	34
Anf. 51 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	35
Anf. 52 RICKARD NORDIN (C).....	36
Anf. 53 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	36
<i>Åtgärder för minskade utsläpp.....</i>	<i>36</i>
Anf. 54 KATARINA LUHR (MP).....	36
Anf. 55 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	37
Anf. 56 KATARINA LUHR (MP).....	37
Anf. 57 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	37
<i>Socialdemokraternas budgetförslag.....</i>	<i>38</i>
Anf. 58 MATS GREEN (M).....	38
Anf. 59 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	38
<i>Förbud mot burka och niqab.....</i>	<i>38</i>

Anf. 60 CAMILLA BRODIN (KD).....	38
Anf. 61 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	39
<i>Hedersrelaterat våld och förtryck</i>	39
Anf. 62 LINA NORDQUIST (L).....	39
Anf. 63 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	39
<i>Statsministerns användning av arbetslöshetssiffror</i>	40
Anf. 64 ARDALAN SHEKARABI (S).....	40
Anf. 65 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	40
<i>Sänkning av elskatten</i>	40
Anf. 66 OSCAR SJÖSTEDT (SD).....	40
Anf. 67 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	41
<i>Statsministerns ansvar för det politiska samtalsklimatet</i>	41
Anf. 68 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V).....	41
Anf. 69 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	41
<i>Höjt lönegolv för arbetskraftsinvandring</i>	42
Anf. 70 ULRIKA LILJEBERG (C).....	42
Anf. 71 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	42
<i>UD:s avrådan från resor till Ukraina och Gaza</i>	43
Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP).....	43
Anf. 73 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	43
<i>Judiskt liv i Sverige</i>	43
Anf. 74 BORIANA ÅBERG (M).....	43
Anf. 75 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	43
<i>Förföljelse av kristna</i>	44
Anf. 76 YUSUF AYDIN (KD).....	44
Anf. 77 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	44
<i>Barnfattigdomen</i>	44
Anf. 78 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	44
Anf. 79 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	45
<i>Stärkt statligt ansvar för våldsutsatta kvinnor</i>	45
Anf. 80 SARA GILLE (SD).....	45
Anf. 81 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	45
<i>Budgetanslaget till vården</i>	46
Anf. 82 KARIN RÅGSJÖ (V).....	46
Anf. 83 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	46
<i>Ekonomisk jämställdhet</i>	47
Anf. 84 HELENA VILHELMSSON (C).....	47
Anf. 85 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	47
<i>Överflyttning av data till privata företag</i>	47
Anf. 86 JAN RIISE (MP).....	47
Anf. 87 Statsminister ULF KRISTERSSON (M).....	48
§ 15 (forts. från § 13) Svar på interpellation 2025/26:53 om	
vinster i välfärden	48
Anf. 88 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	48
Anf. 89 ANNA WALLENTHEIM (S).....	49
Anf. 90 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA	
MOHAMSSON (L).....	50
Anf. 91 ANNA WALLENTHEIM (S).....	50

Anf. 92 Utbildnings- och integrationsminister SIMONA MOHAMSSON (L).....	51
§ 16 Bordläggning.....	51
§ 17 Anmälan om interpellationer	52
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	52
§ 19 Anmälan om skriftliga svar på frågor	53
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 15.17.	54